

Nassuiaat immikkoortoq 2

Inuilimi Ilinniakkanut pilersaarutit allanngortinnissaannut
nutarternissaannullu periarfissat

The gardener at Upernaviarsuk tending to tomatoes in South Greenland. Assiliisoq: Mads Pihl
- Visit Greenland

Imai

1. Siulequt.....	2
2. Aallaqqaasiut.....	3
2.1 Tunuliaqutaa	3
2.2 Siunertaq:	3
2.3 Suleqatigiit katitigaanerat	4
2.4 Suliassamut tunngavissiaq	4
3. Eqikkaaneq.....	5
4. Inerniliussaq	7
5. Innersuussutit	8
6. Suliassamut tunngavissiami immikkoortunut akissutit	13
6.1 Inuussutissanik tunisassiorneq pingaartillugu Inuilip nutarterneqarnissaa pisariaqavinnersoq matumani ilanngullugu ilinniareernerup kingorna inuussutissarsiutinik periarfissaqavinnersoq.....	13
6.2 Qanoq Inuili nutartersinnaatiginersog, ilinniartoqarfiup neqinik, inuussutissanik naatitanillu imminut pilersornini ukkatarinerulersinnaaneraa.....	14
6.2.1 Inuilip nutarterneqarnissaanut iliuusissatut pilersaarut	14
6.3 Atortut pioreersut, atortut il. il. atorsinnaanersut nutaanilluunniit pisariaqartitsinersut.....	15
6.4 Inuili savaatilinnorniat ilinniarfiatalu kattunneqarnerat naammannersog kiisalu taanna kissaatigineqartumik sunniuteqarsimanersog.....	16
7. Paasissutissat tunngavigisat.....	16
8. Tapiliussaq	17
8.1 Nunalerinermut suliassaqarfimmi suliffissaqartitsineq.....	17
8.2 Akunnittarfinni neriniartarfinnilu suliassaqarfinni sulineq sulineq.....	17
9. Taaguutinut nassuiaat	18
10. Atuakkat najoqqutarineqartut	18
11. Ilangussat takussutissartaat.....	19

1. Siulequt

Imminut pilersorsinnaaneq Kalaallit Nunaanni piujuartitsinermik tunngaveqarnerup najukkanilu aningaasaqarnerup nukittorsarneqarnissaanut periusissani pingaaruteqarluinnartutut inissisimavoq ukiuni kingullerni maluginiarneqarnerulersimavoq. Sammisaaq taanna Imminut pilersorsinnaanermut periusissiassami itisilerneqassaaq. Silap pissusiata allanngornerani ilungersunartut nassatarisaannik, pingaartumik nunaleriffiusunut mikinerusunut, siunissami silap pissusiata allanngornerinut tulluarsarneqarsinnaasunik suliaqarfimmik patajaatsumik ineriartortitsinissamut maannakkut aningaasaliinerit sammineqarnissaat pingaarpoq.

Inuili, Kalaallit Nunaanni inuussutissalerinermik ilinniarfinni kisiartaasoq, inuussutissalerinerup iluani suliaqartussanik ilinniartitsinermi pingaaruteqartutut inissisimavoq aamma nunalerinermi, imminut pilersornermi nunamilu piujuartitsinissami siuarsaanissamut pingaaruteqartutut ingerlatsisuusinnaalluni. Suliassaqarfiit soorlu mikiarsikkat, karsini naatitsinerit annikitsumillu uumasuuteqarnerup iluini pikkorissarnernik nanginneqartartunillu atuartitsinikkut siunissami piujuartitsinermut ilinniarfik iluaqutaasinnaavoq.

Ilinniartitaanerup iluani savaateqarnerup nunalerinerullu qanoq siunissami suliffeqarfinni ilinniartinneqarnissamik pikkorissartinneqarnissamillu pisariaqartitsinerit aqqissuunneqarsinnaanerusut Naalakkersuisut Inatsisartullu nassuiaanermi matumani paasitinneqassapput, ilutigisaanillu imminut pilersornerulernissap suliffeqarfinnilu naammassisaqarnerunissap angunissaa pillugu politikikkut kissaat tapersersorneqassalluni, peqatigisanillu inuussutissarsiut pitsanngoriarnissamut kiisalu ilinniaqqinnissamut ingerlaqqillunilu ilinniarnissamut periarfissinneqarluni.

Atuarluarisi.

Aqqaluaq B. Egede

Meeqqanut, Inuusuttunut, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut
Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq

2. Aallaqqaasiut

2.1 Tunuliaqutaa

Nassuiaat 2 manna Naalakkersuisut aalajangiinerannik aamma nunalerinermik ilinniarfimmik pilersitsisoqarnissaanik piviusumik pisariaqartitsisoqarnersoq pillugu qulaajaanissamik, aamma savaatilinnigorniat ilinniarfiata aamma Inuilip allanngortinnissaannik nutarterneqarnissaannillu kissaateqarnermik Inatsisartut UKA 2022/34-mi akuersinerat aallaavigalugu naammassineqarpoq.

Ilinniartitaanermut, Kulturimut, Timersornermut Ilageeqarnermullu siornatigut Naalakkersuisuusimasup Peter Olsen-ip Inatsisartut 2023-mi upernaakkut ataatsimiinnermi aalajangiussassatut siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani allannguutissatut siunnersuut akueritippaa: "Nunalerinermik ilinniarfimmik pilersitsinissamik pisariaqartitsinermik qulaajaanermik imminut pilersornermik kiisalu inuussutissanik tunisassiornermik qiterititaqartumik Naalakkersuisut suliaqaqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Qulaajaaneq Naalakkersuisut savaatilinnigorniat ilinniarfiata aamma Inuilip allanngortinneqarsinnaanerani kiisalu nutarterneqarsinnaaneranut periarfissanik misissuineranut aallartissimasaannut ingerlareersumut ilanngunneqassaaq. Nalunaarusiaq kingusinnerpaamik Inatsisartut 2023-mi ukiakkut ataatsimiilerpata tunniunneqassaaq."

Tamatuma kingorna suleqatigiissitamik, imminut pilersorneq inuussutissalerinerlu sammillugit Kalaallit Nunaanni nunalerinermik ilinniarfimmik pilersitsinissaq pisariaqartinneqarnersoq kiisalu Upernaviarsummi savaatilinnigorniarfiup nunalerinermik ilinniarfinngortinneqarsinnaanerani misissuisussamik pilersitsisoqarpoq. Nunalerinermik ilinniarfimmik ilinniakkamik naammassinnereeraanni inuussutissarsiornissamik massakkut periarfissaqarnerit misissuinermi aamma ilaassapput.

Siunnersuutip immikkoortuata aappaani imminut pilersorneq pijuartitsinerlu sammillugit ilinniarfiup sammisaqarnerani nukittorsaanissaq siunertaralugu inuussutissalerinermik ilinniarfiup nutarterneqarnissaanik periarfissaqarnersoq suleqatigiissitamiit aamma naliliiffigineqassaaq, taannaavorlu nassuiaatip aappaani sammineqartoq.

2.2 Siunertaq:

Nassuiaatip uuma siunertai immikkoortunut pingasunut avinneqarsimapput.

1. Innersuussuteqarnikkut Inuili iluaqutaasumik qanoq iliornikkut nutarterneqarsinnaanersoq aamma nunalerinerup, imminut pilersornerup pijuartitsinerullu ilungersuutigilernerisa malitsigisaanik piumasaqaatinut periarfissanullu nutaanut tulluarsarneqarsinnaanersoq pillugu politikikkut aalajangiinissanut tunngavissat patajaatsut pissarsiarineqassapput.
2. Qaffasissutsit ilutsillu sorliit neqeroorutigineqarsinnaaneriniq nalilersuineq, taamaalilluni suliffeqarfiit ingerlaavartumik piginnaanngorsaanikkut piumasaqaataat nutaanik

naleqquttunillu ilinniartitaanertigut pikkorissaanertigullu naammassineqarsinnaallutik, taamaalilluni inuiaqatigiinni maannakkut siunissamilu pisariaqartitaat akuerineqarlutik.

3. Inuilip savaatilnngorniat ilinniarfiatalu kattunneqarnerat naammannersoq taannalu kissaatigineqartumik sunniuteqarsimanersoq pillugu nassuiaaneq

Kalaallit Nunaanni imminut pilersornerusumik inuussutissalerinermik Inuilip qanoq pitsaanerpaamik ikorfartorneqarsinnaanera qulaajarniarlugu tamatuma saniatigut ilinniarfiup maannakkut piginnaasaanik, isumalluutaanik ilinniartitaanikkullu ingerlataanik qulaajaaneq naliliissaaq.

2.3 Suleqatigiit katitigaanerat

Suleqatigiissitami ilaasortat katitigaaneri taamani Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisuusimasumit ima toqqarneqarput:

- Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit sinniisoq ataaseq.
- Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiuutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmit sinniisoq ataaseq.
- Savaatillit Peqatigiiffiit Suleqatigiissunit/De samvirkende f reholderforeninger (SPS) sinniisoq ataaseq.
- Inuili-mi siulersuisunit - Food College Greenlandimit sinniisoq ataaseq.
- Nunalerinermi Siunnersuisoqatigiinnit sinniisoq ataaseq.

Suleqatigiissitap Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit aqunneqarpoq allattaavigineqarlunilu.

Suleqatigiissitap pingaarnertut suliassai immikkoortunut pingasunut avinneqarsimapput: (1) nunalerinermik ilinniarfimmik pilersitsinissaq pisariaqartinneqarnera misissoqqissaassallugu; (2) inuussutissanik ilinniarfik nutarterneqarsinnaanersoq, taamaalilluni nunalerineq, neqinik naatitanillu tunisassiorneq aqutigalugu imminut pilersorneq, imminut napatissinnaaneq nutaaliernerlu nalilersorneqassallutik; (3) siuliini taaneqartut pillugit innersuussusiornerit.

2.4 Suliassamut tunngavissiaq

Nassuiaanermut taakkununga suleqatigiissitap suliassamut tunngavissiaq tulluuttumiittoq aallaavigalugu misissuinernik suliagarpoq.

Suliassamut tunngavissiami ilaapput:

- Imminut pilersornissaq pingaartillugu nunalerinermut ilinniarfimmik pilersitsinissaq pisariaqavinnera matumani ilanngullugu ilinniareernerup kingorna inuussutissarsiutinik periarfissaqavinnera
- Savaatilnngorniat ilinniarfiat Upernaviarsummiittoq qanoq nunalerinermut ilinniarfinngorsinnaanersoq
- Ilinniarfiit atuartitsissutillu suut minnerpaamik neqeroorutigineqarsinnaanersut

- Nunalerinermut ilinniarfimmi akuerineqartussatut amerlassusaat ilimagineqartut
- Nunalerinermut ilinniarfimmi kalaallisut ilinniartitsisoqarsinnaaneramik periarfissaqarnersoq
- Nunalerinermut ilinniarfiup aaqqissuunneqarnera sorleq pitsaanerpaassanersoq
- Ilinniarfiup suussusaa/-i sorleq sorliilluunniit pitsaanerpaassanersut (Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit imaluunniit Ilinniartitaaneq ingerlaqqiffiusoq tamarmilluunniit)
- Nunalerinermut ilinniarfik pilersinnissaanut aningaasartuutit amerlassusilikannereri
- Nunalerinermut ilinniarfiup ingerlannissaanut aningaasartuutit amerlassusilikannereri
- Upernaviarsummi periarfissat, atortut il.il. pioreersut atorsinnaanersut imaluunniit periarfissat nutaat, atortut il.il. pisariaqartinneqarnersut.

Ataatsimiitsitaliap suliassaraa inuussutissalerinermik ilinniarfiup nutarterneqarneranut atatillugu ajornartorsiutit tullinnguuttut pillugit isummernissaq:

- inuussutissalerineq sammillugu Inuilip nutarterneqarnissaanik piviusumik pisariaqartitsisoqarnersoq tassunga ilanngullugu ilinniarnep naammassineqarnerata kingorna inuussutissarsiutini piviusumik periarfissaqarnersoq
- qanoq Inuili nutartersinnaatiginersoq, ilinniartoqarfiup neqinik, inuussutissanik naatitanillu imminut pilersornini qiterititarilersinnaaneraa
- atortorissarutit, atortussat il.il. pioreersut atorneqarsinnaanersut nutaanilluunniit pisariaqartitsinersoq
- Inuilip savaatilinnorniat ilinniarfiannut kattunneqarnissaa naammannersoq, kiisalu tamanna kissaatigisatut sunniuteqassanersoq.

Ataatsimiitsitaliaq ajornartorsiutinik eqqaaneqartunik misissueqqissaarnerminut atatillugu tunngavilersukkanik siunnersuusiussaaq. Taakkununga aamma ilaasinnaapput suliassami qulaani allassimasumi ilanngullugit eqqaaneqanngitsunik pissutsit naleqquttut pillugit innersuussutit.

3. Eqikkaaneq

Qulaajaanermi imminut pilersornerulernissaq piujuartitsinerunissarlu pillugit Kalaallit Nunaata anguniagaanut ikorfartuinissaq immikkut sammillugu Inuilip nutarterneqarsinnaaneranik allanngortinneqarsinnaaneranillu pisariaqartitsinermik kiisalu periarfissanik misissuisoqarpoq.

Qulaajaanerup takutippaa Inuilip nutarterneqarnissaanut allanngortinneqarnissaanullu annertuumik pisariaqartitsisoqartoq, illutai eqqarsaatigalugit, aamma ilinniartitaanerit imarisai eqqarsaatigalugit.

Akunnittarfinni aamma neriniartarfinni aamma maannakkut nunalerinermi savaateqarnermilu maannakkut sulisuusuni ilinniaqqinnissamut ilinniarnerrillu ingerlateqqinnissaannut nutarterinissamullu pisariaqartitsineq ilanngunneqarpat iluaqutigineqarpallu taava tassani inuussutissarsiutitigut ilinniartitaaneq nutaaq peqatigalugu nanginneqartartumik pikkorissaasarfimmik pilersitsinissamut ilinniartussanik patajaatsumik tunngavissaqarpoq.

Piliornert, nerisassat igitat, karsini naatitsinerit annikitsumillu uumasuuteqarneq kiisalu amerlanerusut nutaat ilaatilerlugit ilinniarfimmi ilinniartitaanikkut ingerlatat annertusineqarnerisigut Inuili sumiiffinni piginnaasanik nukittorsinnaallunilu, nutaaliornerit nukittorsarlugillu inuussutissalerinermik allanngorarnerusumik peqataasinnaavoq. Peqatigisaanik suliaqarfimmi maannakkullu savaatilinni nunalerisunilu periarfissat nutaat pillugit kissaateqarnerit akuerineqassapput, tassa paasissutissanik katersinermi annikitsumik ingerlatsinerit arlalinnik ingerlataqartut pillugit qaffassaanerit, nutaamik eqqarsarnerit ilisimasallu kissaatigisat erseqqissumik oqaatigineqarmata.

Inuilip nutarterneqarnera attaveqaatitigut atuartitsinikkullu piginnaasatigut aningaasaliinernik pisariaqartitsissaaq, aningaasaliinerilli taakku ilaatigut siunissami pisariaqartitsinernik aamma silap pissusaata allanngornerata, akit allanngornerisa nunarsuarmilu inuussutissatigut ajornartoornerit nassataannik ilungersunartut ilinniarfimmit akuerinissaat, ilaatigut piujuartitsinerup imminullu pilersornerup sammineqarnissai pillugit politikikkut kissaatit akuerinissaat qulakkeerniarlugu pisariaqarlutik.

Aningaasaqarneq kisiat isigalugu Upernaviarsummi nunalerinermik ilinniarfimmik pilersitsinermut¹, tak. Nassuiaat 1, sammisamik taassuminnga suliaqartoq, aningaasat atornerqarnerinut sanilliullugu Inuili nutarterneqarpat pitsaanerujussuullunilu aaqqiineq akikinnerussaaq.

Qulaajaanermi angusanit ataatsimut tikkuarneqarpoq Inuilip qaffatsinneqarnissaanut siunnerfilimmik suliniuteqarneq imminut pilersornissamut aningaasaqarnikkullu napatinnissamut Kalaallit Nunaata piginnaasaanut pitsaasumik sunniuteqarumaartoq, peqatigisaanillu suliaqarfimmi pikkorissarnernut qaffassaanernullu pisariaqartitsinerit akuerineqarlutik.

Tamanna anguniarlugu ilinniarfimmi ilinniartitaanikkut neqeroorutit periusissiatigut ineriartortinnissaat sammineqartariaqarput, sumiiffinni pisariaqartitsinernik, inuussutissarsiutit ineriartornerinut nunarsuarmilu ilungersunartunut tulluarsarneqarsimasut. Taakku saniatigut innersuussutigineqarpoq imminut pilersornerup aalajangersimasumik annertussuseqartumik ilanngullugu neriniartarfinnut aningaasaqarnikkut kajumissaatit atulersinneqassasut, aamma Inuilip sumiiffinni nioqqutissanik pisisarnissaanut annertunerusumik aningaasaliinissat ilanngullugit eqqarsaatigereerineqassasut. Tamatuma sumiiffinni aningaasaqarneq nukittorsaannarnagu, kisianni aamma kommunimi

¹ Takuuk nassuiaat 1 "Upernaviarsummi savaatilinggorniat ilinniarfiata nunalerinermik ilinniarfittut qaffatsinnissaanut periarfissanik misissuineq"

akileraarutitigut isertitat qaffatsissavai, tamannalu Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnermut tamarmiusumut iluaqutaassalluni.

4. Inerniliusseq

Suliassaqarfinni arlalinni Inuiliimi nutarsaanissamik erseqqilluinnartumik pisariaqartitsisoqarpoq. Illutai eqqarsaatigalugit Inuiliimi pingaarnertut illu, B 738, annertuumik iluarsaanneqartariaqarpoq, tassunga ilanngullugit toqqavia, kiassaataa, uunnaavii, silaannarissaatit iikkallu. 1992-mi aamma 2014-mi allilerinerit aamma natiisa iluarsaannissaannik pisariaqartitsipput, illulumi "Perlen" 1980-imeersoq annertuumik iluarsaanneqartariaqarluni, toqqavia uffartarfiilu ilanngullugit. Gedebakken B1200 ajoquteqanngilaq, illulli B247, B248, B255 aamma B256 isatigassaallutik. Narsami ilinniartitaaneq tassanilu siunissami pisariaqartitsinerit ikorfartorniartugit illooreersut igaffimmilu atortut pitsanngorsarneqarlutillu allilerneqartariaqarput, taamaattumillu innersuussutigineqarluni, Nassuiaat 1-imisulli, Narsap Iluani Sofus Frederiksenip illuutaani aningaasaliisoqassasoq, taakkulu pilersaarummut ilanngullugit eqqarsaatigineqassasut, qulaanili isaterinissat eqqarsaatigalugit.

Inuili Kalaallit Nunaanni Issittumilu piujuartitsisumik inuussutissalerinerimut imminut pilersornermullu qitiulernissaanut periarfissaqarpoq. Ilinniartut ilinniagaqarsimasut piginnaasaminnik inuussutissarsiutini toqqaannartumik atuisinnaanerit qulakkeerniarlugu inuussutissalerinerup iluani neriniartarfinnik suliffeqarfinnillu allanik peqateqateqalernissaq pingaarpoq. Suliffimmi sungiusarfiit pilersaarutillu assersuutigalugu ilinniartut naasunut karsinik naatitsivinnilu sulisut qulakkeerniarlugit suliniutip taassuma ilaa pingaaruteqassaaq.

Ilinniagaqarsimasuunngitsut, namminersorlutik inuussutissarsiutillit ilinniartut inuussutissarsiuteqartullu peqataaffigisinnaasaannik pikkorissarnissamut ilinniaqqinnissamullu periarfissanik kiisalu annikitsunik nunalerinerimut piujuartitsisumillu periuseqarnissamut allagartartaarfiusunut suliniutit ineriartortinnissaat neqeroorutiginnissaallu pingaaruteqarpoq. Ilinniaqqilluni pikkorissarnerit suleqatigiinnerillu suliaqarfimmi tamarmiusumi atorneqarsinnaassapput, savaatilinniit neriniartarfinni maannakkut atorfeqartunut.

Siunissami ungasinnerusumi "illup iluani naatitsinerit", annikitsumik nunalerinerup imminullu pilersornerup annertunerusumik isigilerneqarnerisa inuussutissanik eqqussukkanik pinngitsuuisinnaaneq annikillisillugulu nerisassanik eqqaasarneq annikillisissavaa. Tamanna Kalaallit Nunaata piujuartitsinerimmi anguniagaanut annertuumik iluaqutaassaaq nunalu tamakkerlugu inuussutissatigut isumannaatsuuneq pitsaanerulersissallugu.

Suliniutini taakkunani Kalaallit Nunaata piujuartitsilluni inuussutissalerinerimmi siuttuulluni inissisimaffini nukittorsarsinnaavaa peqatigisaanillu nunarsuup immikkoortuani aningaasarsiornikkut siuariartorneq imminullu pilersorneq siuarsarlugu.

Siunnersuutigineqarpoq Kujataa Nunalerinermi, inuussutissalerinermi, imminut pilersornermi, nutaaliornermi piujuartitsinermilu Issittumi qitiusutut pilersinneqassasoq. Kujataani inuussutissarsiut uummarsarniarlugu nukittorsarniarlugulu innersuussutigineqarpoq nunap immikkoortuani nunalerinermik ingerlatat Narsami aamma Qaqortumi katersorneqarlutillu pitsaanerulersinneqassasut, kiisalu Issittumi Nunalerinermut, Avatangiisinut Silallu Pissusaanut ilisimatusarfittut misileraasarfittullu Upernaviarsuup allanngortinnissaanut nunani allani soqutiginnittut suleqatigilernissaannut periarfissanik misissuisoqassasoq.

Nunalerinermi periusissiaq 2021-2030 aallaavigigutsigu anguniakkat arlallit nassuiaammi tassani innersuussutit iluaqutigalugit ikorfartorneqarsinnaapput, tassani eqqaaneqarsinnaavoq pikkorissarnikkut nangingneqartartullu aqutigalugit nunalerinermi ilinniartitaanerup pitsaanerulersinnissaa pillugu anguniagaq.

Aamma taamaappoq illut naatitsiviit aamma 'Illut iluini nunalerineq' iluaqutigalugit inerititassanik naatitsinermi atuartsisoqarnissaanik kissaateqarneq. Taamaaliornernup peqatigisaanik erngup nukiata kiassarnermik nillusaanermullu atorneqarneratigut ukioq kaajallallugu naatitsisoqalersinnaassaaq.

Peqatigisaanik nunalerisunik pikkorissartitsinissaaq pillugu nunalerinermi periusissiami Anguniagaq 5.5 Inuilip aamma Innovation South Greenlandip akornanni suleqatigiittoqarneratigut atulersinneqarnera piviusunngortinneqarsinnaalluni.

Ataatsimut isigalugu Inuilip ilinniartitaanerillu taamatut allanngortinneri suliassaqarfimmi nutaaliortoqaannarnani inuussutissarsiummi pikkorissarnerit ilinniaqqinnerillu qulakkiissavai kiisalu maannakkut sulisooreersut nukittorsarneqarnerinik kinguneqassalluni.

Peqatigisaanik issittumik nunalerinikkut avatangiisitigullu ilisimatusarnerup ineriartortinnerani Kalaallit Nunaata qitiusumik ingerlataqartutut inississinnaassavaa, tamannalu ilaatigut biologiimi kandidatit ilinniartitaanermik nutaamik ineriartortitsinermut naapertuutissalluni. Taamatut biologiimi ilinniartitaanermi Kalaallit Nunaanni pinngortitaq, pinngortitami isumalluutinik aqutsineq, silap pissusaata allanngornera peqqinnissarlu sammissavai, tamatumanilu inuussutissarsiummi Kalaallit Nunaata atorfissaqartitaanik piginnaasanik ilinniartitsisoqassalluni.

Taamaattumik nassuiaammi matumani innersuussutit tamarmiusut periusissami immikkoortoq 7.3-mi anguniakkat ilaasa anguneqarnerisut isigineqarsinnaassallutik.

5. Innersuussutit

Suliassamut tunngavissiami, suliakkiutigineqartut aallaavigalugit, innersuussisoqarnissaa noqqaassutigaa, kisianni aamma tassunga atasunik suut tulluarsinnaasut aallaavigalugit. Maannakkut Inuilimi aqutsineq, politikikkut kissaatit kiisalu akissuteqartut erseqqissumik akissutigisaat tunngavigalugit taamaattumik uku innersuussutigineqarput:

Innersuut nr. 1: Inuili pikkorissaasarfittut.

Narsami Inuilimi init atorlugit qaffassarneq, ilinniaqqinneq nangingneqartartunillu

pikkorissarnerlu sammillugit nunalerinerup, savaateqarnerup, piujuartitsinerup imminullu pilersornerup iluani pikkorissartarfimmik pilersitsisoqartariaqarpoq.

Taassuma ilaatut suleqatigiissitamut suliamut tunngavissaq suliarineqassaaq, suliaqarfimmi soqutigisaqartut suleqatigalugit aamma qitiusumik ilinniarfiit ilaatillugit pikkorissarnernik ilinniartitaanerillu ingerlaneriniq nutaarluinnarnik ineriartortitsisussanik. Sulineq taanna nunalerinermut, avatangiisinut inuussutissalerinermullu naalakkersuisoqarfik suleqatigeqqissaarlugu ingerlanneqassaaq.

Innersuut nr. 2: Inuili misileraavittut.

Inuili peqatigalugu Issittumi Nunaleriffik inuussutissanillu ineriartortitsivik siuttoralugu inuussutissat, imminut pilersornerup piujuartitsinerullu iluini misileraaffittut isummanillu nutaanik ineriartortitsivittut misileraavittullu Inuili siuttuussaaq.

Taassuma ilaatut iliuuseqarnissamut pilersaarusiortoqarlunilu ilinniartitaanerit ingerlatassat misiligarneqassapput, taamaalilluni Inuili eqqakkanik immikkoortiterisarluini nerisassanilu eqqakkat siunertanut allanut atorneqarsinnaalerlutik, tassunga ilanngullugu nunalerinermut kukkukuunullu nerukkaatissatut. Taamatut sulineq inuussutissalerinermi ilinniartitaanerni tamani atuagassatut ilanngunneqartariaqarpoq kiisalu nunaatilinnut savaatilinnullu iluaqutaasumik immikkut pikkorissarfittut neqeroortigineqarlutik.

Innersuut nr. 3: Inuilimi immikkoortukkuutaaraluni atuartitsineq

Inuili aamma piliornermi asiunaveersaarinermilu periutsinik kiisalu neqinik suliaqarnermi, tassunga ilanngullugu pujuorinermi neqilerinermilu pikkorissarnernik neqerooruteqartariaqarpoq.

Nerisassanik eqqakkat pillugit nangingneqartartunik atuartitsineq maannakkut ilinniartitaanerni tamani ilanngunneqartariaqarpoq, suliaqarfinni sulisooreersunullu pikkorissartitsisoqarluni.

Aamma allilerinermik, isaterinermik, aserfallatsaaliinermik naatitsinermillu imaqartumik illuni naatitsivinni karsinilu naatitsivinni pikkorissarnernik neqeroortoqartariaqarpoq kiisalu uumasuuteqarnermi atuartitsisoqarluni, tassunga ilanngullugit kukkukuut aamma savanik, nersussuarnik hestinillu ikittunik uumasuuteqarneq. Teknikikkut atortuni annikitsuni, soorlu generatorinut silaannaq ussissillugu naqitamik ingerlasunut, erngup nukissiorfeeqqanut kiisalu motorinik maskiinanillu iluarsaassinermi pikkorissartitsinerit aamma pingaaruteqarput, tamannalu paasissutissanik katersinermi akissuteqartuni allanneqarluni.

Pingaarnerpaarli tassaavoq CAK² aamma Nalik suleqatigalugit nammineq suliffeqarfutigisamik ingerlatsinermi aningaasanillu aqutsinermi pikkorissarnernik neqeroortoqartariaqarnera, tassa taakku ilanngussaq 4-mi aamma 5-imi misissuinermi akissuteqartut naaportorlugit ujjartorneqarneraammata. Kiisalu imminut pilersorneq ilinniartitaanerlu pillugit Islandimik, Savalimmiunik aamma Norgemik suleqateqarnerup

² Campus Kujalleq

pilarseqqinneqarnissaa immikkut sammineqartariaqarpoq kiisalu ilinniartitaanerni DTU-mut assingusumik ingerlanerit ilanngunneqarlutik.

Innersuut nr. 4: Imminut pilersorneq piujuartitsineq pillugit Inuilimi iliuseqarnissamut pilersaarut.

Qulaajaaneq taanna tunuliaqutaralugu Inuili qanoq imminut pilersornerulersinnaanersoq piujuartitsisinnaanersorlu pillugu iliuseqarnissamut pilersaarusiortoqartariaqarpoq.

Tamatuma kingunerisaanik Inuili, tassunga ilanngullugu kantiina ilinniartitaanerillu sumiiffimmi aalisartut aallaaniartullu suleqatiginerisa annertusineqarneratigut piujuartitsisumik nerisassiassat qaffasinnerujussuarmik ilanngunneqarsinnaassapput. Aammattaaq annikitsumik nunalerinerup ineriartortinneqarnissaa pingaartinneqassaaq, tassunga ilanngullugu karsit naatitsiviit, illut naatitsiviit atorneqarneri aamma paarmanik pinngortitamilu inuussutissanik allanik katersisarnerit.

Innersuut nr. 3: sumiiffimmi tunngaveqarneq tapersorsorneqarnerlu Sumiiffimmi aallaaniartunik aalisartunillu suleqateqarnerup nukittorsarnissaa innersuussutigineqarpoq, aamma Inuilip siunissami sumiiffimmi pisisarnissaa sallitutissagaa, naak neqinut eqqussukkanut naleqqiullugu akitigut assigiinngitsoqarneranik tamanna kinguneqaraluartoq.

Tamanna sumiiffimmi tunisassiortunut atukkat pitsaanerulersiinnarnagit, kisianni kommunimut akileraarutini isertitat qaffassavai. Tamatuma nanginnerani suliaasaqarfimmi aningaasaliissutit misissorneqartariaqarput.

Innersuut nr. 6 - FN-imi Nunarsuarmi anguniakkat ilanngunneqarneri: 2025-mi januaarimiit Inuilip pisisarnermi missingersuutini immikkoortunut marlunnut avissavai, sumiiffimmi nioqqutissallu eqqussukkanut agguarlugit.

Taamatut agguarneri tunngavigalugu piffissamut ukiunut tallimanut imminut pilersornermi piujuartitsinermilu anguniakkat saqqummiunneqassapput. Innersuut 4-mi aamma 5-imi allaaserineqartut sumiiffimmi nioqqutissanik pisiortorneq siuarsarniarlugu suliniut taanna ikorfartorniarlugu immikkut aningaasaliisoqassaaq.

Suliniut taanna FN-ip Nunarsuarmi anguniagaanit "#11-mit ikorfartorneqarpoq: Illoqarfiit nunaqqatigiillu ilaaterlugit, qulakkeerlugit, qajannaallisillugit piujuartitsilerlugillu kiisalu anguniakkap ilaa 11.a, tassani nuna tamakkerlugu nunallu immikkoortuini ineriartortitsinermi pilersaarusiornikkut illoqarfimmi immikkoortut, illoqarfiit avataatungaaniittut nunaannarmiittullu akornanni aningaasarsiornikkut, inuuniarnikut avatangiisitigullu atassutit pitsaasut nukittorsarneqarneri isiginiarlugit."

Inuili tassunga aningaasaliisarfinnit assigiinngitsuniit suliniummut tassunga ikorfartuutissanik aningaasanik qinnuteqarsinnaavoq soorlu UNDRP, GEF, GSF³, Horizon Europe, EU-mi

³ Taaguutit nassuiarneqarnerat takuuk

nunarsuup immikkoortuinut aningaasaateqarfiit aamma Nunani Avannarlerni aningaasaateqarfiit il.il.

Innersuut nr. 7: Inuilimi “Fish and Dish”.

Najoqqutaq "Fish and Dish"⁴ sumiiffimmiittunik suleqateqarnikkut takornarianiit isertitanik qanoq pilersitsisinnanersoq misissoqqissaarneqartariaqarpoq, kalaallit nunaanni nioqqutissiassat qangatut nerisassiarisa atorneqarnerinik pikkorissaanermik neqeroortoqarluni.

Najoqqutaq taanna pikkorissarnernut aamma ilanngunneqarsinnaavoq, tassa unnuisarfissanik aamma aalisarnerup, aallaaniarnerup, summiffimmi nioqqutissat uumasunillu piniagassanit nioqqutissat iluini misilittagaqartunik nassaassaqaareemat.

Taakku saniatigut najoqqutaq taassuma ilinniarfimmi ilinniartunut sulinikkut misilittagaqartitsilissaaq, pingaartumik ataatsimeersuartunik sullissinerni takornariartitsisarnermilu. Tamatumunnga assersuut aalajangersimasoq Hotel Qooqqut Nuan pillugu ilanngussa 4-mi takuneqarsinnaavoq.

Innersuut nr. 8: Kalaallit Nunaanni Umiarsuarni igasutut ilinniagaq Imarsiornermik ilinniarfik suleqatigalugu Kalaallit Nunaanni umiarsuarni igasutut ilinniarnermik pilersitsisoqassasoq innersuussutigaarput.

Imarsiornermi atorfilinnik pisariaqartitsineq annertuvoq, aamma umiarsuarni igasunik kalaallinik annertuumik pisariaqartitsisoqarluni.

Suliniut taanna nutaaq suliffissaqarfinnut annertunerusunut ammaassisoqarneratigut siunissami periarfissanik pitsaanagerusunik igasunik ilinniartitsisoqarsinnaavoq.

Innersuut nr. 9: Inuilimi illunik atortorissaarutinillu naliliineq.

Iluarsaassisoqarnissaanik taarsiisoqarnissaanillu pisariaqartitsineq tamatumunngalu aningaasartuutit missiliornerisigut tamakkiisumik erseqqissumik takussutissiisumik illutigut atortorissaarutitigullu annertuumik naliliisoqassaaq.

Naliliinermi maannakkut ilinniartitaanerit siunissamilu pikkorissartitsisarnissani pisariaqartitsinerit sillimaffigineqartariaqarput, aamma init atuartitsiviit, allaffiit, ilinniartut ineqarfii inillu toqqorsiviit pilersaarusiorderi ilanngullugit.

Narsami ilinniartitaaneq siunissamilu tassani pisariaqartitsineq ikorfartorniarlugit maannakkut illut igaffimmilu atortorissaarutit pitsaaninngortillugillu annertusineqarnissaat pisariaqartinneqarpoq, taamaattumillu, Nassuiaat 1-imisulli, Narsap Iluani Sofus Frederiksenip illuini aningaasaliinissaaq innersuussutigineqarluni, taakkulu pilersaarummut ilanngullugit eqqarsaatigineqarlutik.

Taakku saniatigut piujuartitsisumik aaqqiisoqarnissaa isumaliutigineqartariaqarpoq, taamaalilluni piujuartitsisumik suliniutit qanoq ilanngunneqarnissaannut Inuili assersuutitut atorneqarsinnaalluni. Tamanna ilanngussa 3-mi itisilerneqassaaq.

⁴ Taaguutit nassuiarneqarnerat takuuk

Peqatigisaanik aningaasaateqarfinni aningaasaliisinnaasut kikkuusinnaanersut misissorneqartariaqarpoq, aningaasartuutilu suut namminersorlutik oqartussanit matussuserneqassanersut aalajangiiffiqineqarluni.

Innersuut nr. 10: Kujataani savaatilinnut nunaatilinnullu siunnersorteqarfiup pilerseqqinneqarnera.

Siunnersuutigineqarpoq Nunalerinermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup tikeraartarnerit isiginiarlugit pilersitseqqissasoq aamma nunalerinermi ingerlataqarfinni, tassunga ilanngullugit savaatillit, siunnersortit angalasartut aqputigalugit maannakkut ingerlataqartunut atassuteqartarnerit pilerseqqinneqarlutik.

Siusinnersukkut sullissinerit taakku annertuumik iluatsinneqartarsimapput, taakkulu eqeersaqqinneri suliaqarfimmi suleqatigiinneq ilisimasanillu avitseqatigiittarneq nukittorsarneqassalluni. Ilanngussaq 4-mi aamma 5-imi paasissutissanik katersinerput aallaavigalugu savaatillit 91 %-iinit kissaatigineqarpoq siunnersortit angalasartut pilerseqqinneqassasut, tassa taamatut aaqqiineq taakkununga qanoq pingaaruteqarsimanera taakku oqaatigimmassuk.

Innersuut nr. 11: Kujataani Issittumi Ilinniarfik.

Periusissiatigut Nalimik suleqateqarneq aallartinneqartariaqarpoq, ilinniartitaaneq, nutaaliorneq aamma nunap immikkoortuani namminersortunut inuussutissarsiutit nutaat isiginiarneqarlutik.

Tassunga ilaasinnaapput uumasuteqarneq, takornariartitsineq, misigisassarsiorneq, nerisassanit eqqakkanik immikkoortiterineq taakkununga attuumassuteqartut sammisassat. Periusissiatigut sulineri aamma Kujataata Nunalerinermi, avatangiisitigut, silap pissusaatigut, imminut pilersornermi piujuartitsinermilu Issittumi suleqatigiiffiup pilersinneqarnissaa siunniunneqassaaq, Inuili aamma Campus Kujalleq pioreersut aallaavigalugit.

Ilinniarfiit taakku takornariaqarnermik sammisaqartunik ilinniartitaanernik iluatsissimasunik neqerooruteqarput, taamaattumillu ilinniartitaanerit taakku nutaat pillugit periussiatigut suleqatigiinnermut ilanngunneqartariaqarlutik.

Innersuut nr. 12: Kujataani maskinaleriffik.

Maskiinaleriffimmik Namminersorlutik Oqartussat pilersitsinissaannut periarfissanik misissuisoqassasoq innersuussutigineqarpoq, aamma sumiiffimmi annikitsunik nunaatilinnit attartortinneqarsinnaasunik maskiinanik assigiinngitsunik Namminersorlutik Oqartussat piginnittuussallutik. Maskiinaleriffimmi minnerpaamik maskinmesteri atorfinitsinneqarsimassaaq, maskiinanik iluarsaassisarlunilu aserfallatsaaliisussaq.

Nunaateqarfiit ataasiakkaat tamarmik maskiinanik akisuunik nammineq aningaasaliisarnissaannik pisariaqartitsineq tamatuma annikillissavaa, tamannalu aaqqiineq iluatsittumik Danmarkimi nunanilu avannarlerni nunaateqarfinni allani atugaareerpoq aamma aningaasarsiornikkut ilungersuuteqartunut inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut annertuumik iluaqutaassalluni. Maskiinaleriffik minnerpaamik maskinmestereqarlunilu saffioqartariaqarpoq.

Innersuut nr. 13: Upernaviarsuk pillugu suleqatigiissitaq.

Innersuussutigineqarpoq suleqatigiissitamik pilersitsisoqassasoq, tassani siunertaassalluni Upernaviarsuup misileraaffittut ilisimatusarfittullu ineriartortinnissaanut allanngortinnissaanullu periarfissanik misissuinissaq.

Suleqatigiissitaq taanna Upernaviarsummi misileraaffiup ilisimatusarfiup pilersinnissaanut, pilersaarusiornissamut, aningaasalersornissaanullu nunarsuarmi ilisimatusarfiit suleqatigalugit periarfissanik misissuissaaq.

Anguniagaq tassaavoq Issittumi, silap pissusaanik avatangiisitigullu sunniutinik aamma Issittumi nunalerinermi ilisimatusarnermik pilersitsilersumik taamatut ittumik pilersitsinissaq. Ilisimatusarfik taanna pingaartumik Canada, Alaska, Svalbard, Island aamma Savalimmiut suleqatigalugit Issittumi nunalerineq, imminut pilersorneq piujuartitsinerlu pillugit ilisimasanik avitseqatigiinneq sammisariaqassavaa.

6. Suliassamut tunngavissiami immikkoortunut akissutit

Suliassamut tunngavissiaq sisamanik immikkoortoqarpoq Inuilip nutarterneqarnissaanik imminullu pilersornerup sammineqarnissaanik sammisaqartut. Immikkoortut taakku sisamat uuma ataani ataasiakkarlugit akissuteqarfigineqarput

6.1 Inuussutissanik tunisassiorneq pingaartillugu Inuilip nutarterneqarnissaa pisariaqavinnersoq matumani ilanngullugu ilinniareernerup kingorna inuussutissarsiutinik periarfissaqavinnersoq.

Savaatillit nunaatillillu akornanni paasissutissanik katersineq aallaavigalugu Kalaallit Nunaanni inuussutissalerineq, annikitsumik nunaateqarneq, piujuartitsineq imminullu pilersorneq sammillugit Inuilip nutarterneqarnissaa erseqqissumik pisariaqartinneqarpoq. Tamanna anguniarlugu atuartitsinissamut pilersaarutit nutarterneqassapput assersuutigalugu suliassaqarfiup iluani akissuteqartut kissaataat, atugaalersimasut ilisimatusarnerillu nutaanerpaat aamma nerisassanik eqqakkanik immikkoortiterineq, "illup iluani nunalerineq", illuni naatitsineq aamma karsini naatitsinerit, tassunga ilanngullugit periutsit piujuartitsisut imminullu pilersorneq aallaavigalugit pikkorissarnerit nutaat ilanngunneqarlutik.

Ilanngussaq 1-ip, 4-p aamma 5-ip takutippaat sulisinnaasunik ilinniartussanillu patajaatsunik peqartoq, peqatigisaanillu imminut pilersornerulernissaq pillugu politikikkut inuiaqatigiinnilu sakkortuumik kissaateqartoqartoq. Tamatuma ersersippaa maannakkut atorfinnut taaguutit atornerqarnerisigut aamma annikitsumik nunalerinermi imminullu pilersornermi akisussaaffiit ilanngunnerisigut imminut pilersornerup iluani siunissami inuussutissarsiutitigut annertuumik periarfissaqartoq.

Ilanngussaq 4-mi aamma 5-imi paasissutissanik katersinermi taamatut inerniliineq ikorfartorpaa, tassa nunalerinermik inuussutissarsiuummi ingerlataqartut 91 %-ii, tassunga ilanngullugit Kalaallit Nunaani savaatillit, pitsaasumik akissuteqarsimanerat pikkorissarnernillu atuartitsinernillu nangingneqartartunik kissaateqarnerat.

6.2 Qanoq Inuili nutartersinnaatiginersoq, ilinniartoqarfiup neqinik, inuussutissanik naatitanillu imminut pilersornini ukkatarinerulersinnaaneraa.

Imminut pilersornerulerneq aamma immikkoortoq 5-imi innersuussutit aallaaviginerisigut allannguinerit annikitsut annertuullu atulersinnerisigut Inuili nutarterneqarsinnaavoq.

Inuili neqinik, inuussutissanik naatitanillu tunisassiornerup iluani imminut pilersornerup isiginiarneruneratigut nutarterneqarnissamut periarfissaqarpoq. Tamanna anguniarlugu suliassaqarfanni attuumassuteqartuni qaffassaanernik aamma ilinniaqqinneq neqerooruteqarsinnaasunik nunalerineq imminullu pilersorneq isiginiarlugit pikkorissarnernik pilersitsisoqartariaqarpoq. Tassunga ilaassapput eqqakkanik immikkoortiterineq, nerisassanik eqqakkat nunalerinermi kukkukuunullu nerukkaatissatut atoqqinneri pillugu pikkorissarnerit nanginneqartartut, kiisalu piliornermit, asiunaveersaarinermi neqinillu tunisassiornermi atuartsineq.

Aammattaq illuni naatitsivinni, karsini naatitsinermik uumasuuteqarnermilu savanik nersussuarnillu annikitsunik uumasuuteqarneq ilinniartitaanernut ilanngullugit pikkorissaasoqartariaqarpoq.

Narsami Inuilip illuinik piujuartitsisumik ingerlatsineq sumiiffimmi tunisassiarineqartut amerlanerusut kantiinami ilinniartitaanernilu ilanngunneqarneri qulakkeerneqartariaqarpoq, sumiiffimmi aalisartut aallaaniartullu suleqatigeqqissaarlugit. Annikitsumik nunalerinermik pilersitsineq aamma karsini naatitsinerit illunilu naatitsiviit atugaalerneru imminut pilersornermut ikorfartuissapput. Tassunga tunngatillugu naammattumik sulisinnaasoqarnerisooq imaluunniit pikkorissarfik tamatuminnga pisariaqartitsinermut naammannersooq qulaajarniarlugit Narsami neqinik tunisassiornermik misissoqqissaarneqartariaqarpoq.

Aammattaq najoqqutaq "Fish and Dish" nioqqutissiassanik kalaallit nunaanneersut atornerinik pikkorissaanissamik neqerooruteqarnikkut takornarissanut pilersitsitsilersinnaavoq, peqatigisaanillu ilinniartunut suliartigut misilittagaqartitsilerluni. Umiarsuarmi igasunik ilinniarfiup pilersinneqarnera suliffissanik allanik periarfissanik pilersitsisinnaavoq.

Neriniartarfinnik pitsaanerusumik peqateqalernerup inuussutissarsiummi toqqaannartumik piginnaasaminnik ilinniartut atuisinnaaneri qulakkeerneqassaaq, inuussutissarsiutini arlalinni piujuartitsisumik sulineq isiginiarneqarluni.

6.2.1 Inuilip nutarterneqarnissaanut iliuusissatut pilersaarut

Inuilimi ulluinnarni ingerlatsinermi imminut pilersornermi tunngaviit atuutilersinnerisigut ilinniarfeqarfiup piujuartitsinini nukittorsaannarnagu, kisianni aamma kinguneqarluartumik isumalluutinik atuinermut najoqqutatut atorsinnaavoq. Imminut pilersornerup annertusinissaanut periuseq pingaaruteqartoq tassaavoq kukkukuujuteqarneq arlalinnik iluaquteqarsinnaasoq. Kukkuujuteqarneq kaaviiartumik aningaasaqarnermut tapertaasinnaavoq, nerisassanik eqqakkat nerukkaatissatut atoqqinneqarlutik. Tamanna pissusissamisoortumik piujuartitsisumillu eqqakkanik passussinermik pilersitsissaaq

uumassuseqartuniillu eqqakkat annikillisissallugit. Ilanngussaq 2-mi takuneqarsinnaasutut kukkukuujuteqarnerup atulersinnissaanut Inuylimilu nerisassanik eqqakkanik aaqqissugaasumik immikkoortiterinissamut iliuuseqarnissamut pilersaarusiortoqarsimavoq.

Iliuuseqarnissamut pilersaarummi tassaniipput eqqakkanik immikkoortiterissumik pilersitsineq, kantiinami atuartitsinermilu nerisassanik igitat isumalluutitut iluaqutaasussatut allanngortinneqarlutik, soorlu kukkukuunut nerukkaatissat naatitsinermilu naggorissaatissatut. Kukkuut siunissami kantiinami atugassanik manniliorsinnaapput, sinneruttullu atuartitsinermi nerisassiornermi ilaatinneqarsinnaallutik, tamatumalu inuussutissanik eqqussukkanik pinngitsuugaasinnaannginneq annikilleqqissinnaallugu. Suleriaatsip taassuma atuarsimasassanut ulluinnarnilu ingerlatsinermut ilanngunneqarneratigut eqqakkanik passussinermiit inuussutissalerinermut imminut pilersornerup ingerlanera tamakkerlugu ilinniartut ilikkagaqassapput, tamannalu piujuartitsinerup isumalluutinillu atuinerup iluani piginnaasanik nukittorsaassalluni.

Tamanna nunalerinermi ingerlatat allat aamma ilaaterlugit annertusineqarsinnaavoq, soorlu annikitsunik uumasuteqarnek aamma illunik naatitsivinni naatitaqarnek, taamaalilluni ilinniartuup avatangiisinut aniatitai annikilliseqqinneqarlutik peqatigisaanillu ilinniartunut ilinniartittut iluaqutaalluni. Taamatut imminut pilersornermi tunngaviit ilanngunneqarneri ilinniartuup piujuartitsinissaa nukittorsaannarnagu, kisianni aamma sullissiviit neriniartarfiillu allat piujuartitsisumik ingerlatsinerup isumalluutinillu aqutsinerup iluani qanoq aqutissiuissinnaanermut nutaanik malitassiisnaavoq.

6.3 Atortut pioreersut, atortut il. il. atorsinnaanersut nutaanilluunniit pisariaqartitsinersut.

Inuiliimiit paasissutissat malillugit atortorissaarutit atortullu pioreersut nutarternissaannik, pitsaaninnngortinnissaanik iluarsaanneqarnissaannillu annertuumik pisariaqartitsisoqarpoq. Tassani eqqaaneqarsinnaapput ininut ilinniartullu ineqarfiinut, illunut pisoqqanut sukumiisumik iluarsaanneqartussanik tamakkiisumik iluarsaateqqinneqartussanut kissarsuummik allaanerusumik ullutsinnut naleqqunnerusumik kiassaateqarnissamik pisariaqartitsineq. Peqatigisaanik ininik atuartitsivinnik Inuilimi maannakkut siunissamilu ilinniartitsissutitut tulluurtunik naleqquttunillu suliffiusunik illunik ullutsinnut naleqquttunik nutaanik pisariaqartitsisoqarluni. Tamanna ilanngussaq 3-mi nassuiarneqarpoq.

Tassunga atatillugu innersuussutigineqassaaq Narsap Iluani Sofus Frederiksenip illuutaani aningaasaliisoqassasoq, tassa taakku siunertamut atornissaannut naleqquttuussammata.

Illutigut atortutigullu annertuumik misissuineramik ingerlatsisoqassasoq kiisalu pisariaqartitsineq pillugu tamakkiisumik paasissutissiisumik naliliisoqassasoq innersuussutigineqarpoq. Tamatuma kingorna aningaasaqarnikkut pisariaqartitsinerit qulaajaaffigineqassapput, aningaasaateqarfinni aamma EU-mi tapiissutaasunik aningaasat periarfissaasinnaasut eqqarsaatigineqarsinnaasut paasineqartariaqarput, aningaasartuutillu suut namminersorlutik oqartussanik matussuserneqassanersut.

6.4 Inuili savaatilinggorniat ilinniarfiatalu kattunneqarnerat naammannersoq kiisalu taanna kissaatigineqartumik sunniuteqarsimanersoq.

Nunalerinermi ilinniarfimmik pisariaqartitsisoqarnera aamma savaatilinggorniat ilinniarfiata pitsaanerulersinnaanera pillugu Nassuiaat 1 tunuliaqutaralugu paasineqarpoq Inuilip savaatilinggorniat ilinniarfiannut kattunneqarnissaa kivitsinissamut kissaatigineqartumut naammangitsoq, aamma kissaatigineqartutut sunniuteqarnissaa anguneqarnaviangitsoq. Tamatumunnga pissutaasut arlaliupput, aamma Nassuiaat 1-imi ilaatigut paasissutissanik katersani annertuuni ilaatigut aallaavigineqarluni: "Akissuteqartuniit kissaataasoq uteqqinneqartuartoq tassaavoq nanginneqartartut taakku sivikitsumik pikkorissarnertut, ilinniaqqinnertut ingerlaqqinnertulluunniit neqeroorutigineqartassasut, inuussutissarsiutini inuusuttut pilerisutsilernissaannut sulisoriinnarnissaannullu atortumik ataatsimik arlalinnilluunniit pisariaqartitsineq tunngavigalugu.

Akissuteqartut peqatigisaanik eqqaavaat Upernaviarsummi atortorissaarutit nungullarsimasut atuarfittullu atorineqarnissaminut tikikkuminaappallaamiittut, tamannalu, qulaani allassimasut ilanngullugit qinnuteqartartut ikippallaarnerinut pissutaasuni pingaarnernut ilaasoq, taamaattumillu Upernaviarsummi nunalerinermi ilinniarfittut allanngortinneqarnissaa kissaatigineqanngitsoq."⁵

7. Paasissutissat tunngavigisat

Maannakkorpiat kalaallit nunaanni nunalerinermi maannakkut siunniussamilu piginnaangorsaanikkut pisariaqartitsinermik qulaajaasumik immikkut misissuinermik assigisaanilluunniit peqanngilaq, taamaattumik suliassaqarfimmi paasissutissat pingaarutillit amigaataallutik.

Nassuiaammi matumani paasissutissat saqqummiunneqartut innersuussutigineqartullu Naatsorsueqqissaartarfimmi "Nunalerinermi periusissiamik 2021-2030"-mi paasissutissanik kiisalu Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit, Kalaallit Nunaanni nunalerinermi atorfeqartut kiisalu 2024-mi aasaanerani soqutigisaqartut annersaanni paasissutissanik katersinerni immikkoortuni marlunni paasissutissanik aallaaveqarput.

Paasissutissat pillugit tunngavissanut periarfissaqarnissamut soqutiginnittut IKTIN-imut (IKTIN@nanoq.gl) saaffiginnissinnaapput.

⁵ Nassuiaatip immikkoortua siulleq Upernaviarsummi savaatilinggorniarfiup pitsanngorsarneqarluni nunalerinermik ilinniarfinngortinneqarsinnaaneranik periarfissanik misissuineq

8. Tapiliusseq

8.1 Nunalerinermut suliaqarfimmi suliffissaqartitsineq

Kalaallit Nunaanni nunalerinermi suliaqarfik tassaavoq suliaqarfik annikitsuarannguaq sulilu imminut akilersinnaanngitsoq, kisianni pingaaruteqartuulluni aamma silap pissusaata allanngornera pissutigalugu siuariartorluni. Taamaattumik ingerlataqarfiup taassuma isigineqarnissaa pingaaruteqarpoq, taamaalilluni silap pissusaata allanngorneratigut Kalaallit Nunaanni nunalerinermi ingerlataniit iluanaaruteqarnerusinnaanermut piareersimasoqarluni. Manna tikillugu nunalerinernut annikitsunut, "illut iluini nunalerinernut", illunut naatitsivinnut, karsinut naatitsivinnut annikitsumillu uumasuuteqarnermut alaatsinaattoqartariaqarpoq.

Suliaqarfimmi ilungersunartoq annertoq tassaavoq ukiutigut suaassutitigullu agguarneq, maannakkut suliaqartut amerlanerpaartaat angutaallutik utoqqalisut soraarninngulersut, tamatumalu kingunerisaanik piginnaasat pingaarutillit annaaneqarsinnaallutik. Piginnaasat atajuarnissaat aalajangiussimanissaallu qulakkeerniarlugu nunalerinermi suliaqarfimmi inuusuttut ilaqutarillu sulisussarsiarinissaat pisariaqarpoq. Tamanna piginnaasat pisariaqartut pigiinnarnissaannut ineriartortinnissaannullu iluaqutaassaaq suliaqarfiullu siunissami siuariartornissaa atasinnaaneralu qulakkeerlugu.

Suliaqarfiup pitsaanerusumik paasineqarnissaanut paasissutissiinerit itilerusut pillugit ilanngusseq 6 takuuk.

8.2 Akunnittarfinni neriniartarfinnilu suliaqarfimmi sulineq sulineq

Kalaallit Nunaanni neriniartarfiit akunnittarfiillu annikitsunnguupput, kisianni 54.000-it missaannik inulimmi nunami suliffeqarfiit anginerit ilaannut sulii ilaallutik.

Sulisunik Naatsorsueqqissaartarfinni naatsorsuineri unnuisarfiit neriniartarfillu ataatsimoortinneqarput, taamaalilluni qassit igasutut, saqisutut, saaffiginnittarfinni il.il. sulisut sulinersut immikkoortikkuminaallutik.

Suliaqarfik taanna ilanngunneqarpoq ilinniartussatut tunngavigisat ilai tassanngaanniit pissarsiarineqartarnerisa pingaaruteqarnera pissutigalugu, peqatigisaanillu tamanna suliaqarfiup taassuma iluani taakku ilinniarteqqinnissaannut periarfissanik pitsaasunik pilersitsilluni.

Imminut pilersorneq isiginiarlugu atorfiit taakku inuttalernissaannut sumiiffinnilu taakku najugarisaanni taakku piginnaasat atorneqarnissaannut tamanna periarfissiivoq, inuiaqatigiinnut kalaallinut iluaqutaasumik aamma piujuartitsinerup imminullu pilersornerup annertusinissaanik kissaateqarneq siuarsarlugu.

Suliaqarfik aamma Inuili pitsaanerusumik paasisaqarfiginiarlugu paasissutissiissutit itinerusut ilanngusseq 1-imi takukkit.

9. Taaguutinit nassuiaat

"Fish and Dish" tassaavoq najoqqutaq sumiiffinni aalisarnerup iganermut ataqatigiissinnera. Aalisagaq pisarineqarluni ingerlaannartumik piareersarneqassaaq, tamatumalu nutaajunera, piujuartitsineq sumiiffimmilu nerisaqarnikkut ileqqut ersersillugit.

"Indoor farming" tassaavoq avatangiisini nakkutigineqartuni illut iluini naatitassanik naatitsineq. Tassani LED-qulliit, naatitsinissamut pissutsit pitsaanerulersinniarlugit imermi naatitsineq imaluunniit silaannarmi naatitsineq atorneqarput. Taamatut periuseqarneq pissutigalugu ukioq kaajallallugu nerisassanik naatitsisoqarsinnaavoq, sila apeqquataatinnagu.

"Annikitsumik nunalerineq" tassaavoq nunalerineq, ilaqtariinnit imaluunniit illunik annikitsunik piginnittuni nunaminertani annikitsuni ingerlanneqartut. Annikitsumik nunalerineq amerlanertigut piujuartitsinermi avatangiisinullu atoruminartunik periutsinik salliutitsisarpoq. 11. Atuakkat najoqqutarineqartut

UNDP: United Nations Development Programme

GEF: Global Environment Facility

GCF: Global Certification Forum

10. Atuakkat najoqqutarineqartut

Naalakkersuisut "Nunalerineq pillugu periusissiaq 2021-2030"

Naatsorsueqqissaartarfik

Guide to Greenland officiel hjemmeside: <https://guidetogreenland.com/da/reserver-ferie-rejser/fisk-og-spis-qooqqut-nuan-nuuk/>

11. Ilanngussat takussutissartaat

Ilanngussaq 1: Akunnittarfinni neriniartarfinnilu suliaasaqarfinni sulineq

ILANNGUSSAQ 2: Kukkukuuqqat nerisassallu igitat immikkoortiterneqarnissannut pilersaarut

Ilanngussaq 3: Inuilip illuutai aamma iliuusissatut pilersaarut

Ilanngussaq 4: Nunalerinermi suliaasaqarfinni sulineq

Ilanngussaq 5: Qooqqut Nuan-imi "Fish and Dish"

Ilanngussaq 6: Paasissutissanik katersineq immikkoortoq 1

Ilanngussaq 7: Paasissutissanik katersineq immikkoortoq 2

Ilanngussaq 1: Akunnittarfinni neriniartarfinnilu suliaasaqarfinni sulineq

Tabelimi ataaniittumi suliaqarfimmi inuussutissarsiutinut pingaarnernut ukiuni kingullernut tallimanut sulisoqarnikkut paasissutissat nassaarineqarsinnaapput, piffissami Corona kisimi aalajangersimasumik sulisut amerlassusiinik appartitsisutut takuneqarsinnaalluni. Suli.gl alakkarukku unnuisarfinnilu neriniartarfinnilu atorfiit ujaasiffigigukkit, nuna tamakkerlugu atorfiit inuttalerneqarsimanngitsut 50-it nassaarissavatit, tamatumalu ersersillugu suliaasaqarfinni taakkunani suliffeqarnissamut pitsaasumik periarfissaqartoq.

Takussutissiaq 1: Akunnittarfinni neriniartarfinnilu suliaasaqarfinni piffissaq tamakkerlugu sulisut

	2018	2019	2020	2021	2022
	Hovedbeskæftigelse mindst én måned	Hovedbeskæftigelse mindst én måned	Hovedbeskæftigelse mindst én måned	Hovedbeskæftigelse mindst én måned	Hovedbeskæftigelse mindst én måned
Overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomhed	1.811	1.713	1.495	1.775	1.895

Najoqqutaq: Naatsorsueqissaartarfik

Tabelimi ataaniittumi Inuilimi ullumikkut ilinniartitaanerit neqeroorutigineqartut kiisalu 2024-mi aggustimi ilinniartutut ingerlasut qassiunersut takutinneqarput.

Takussutissiaq 2: Inuilimi 2024-mi ilinniartutut ingerlasut amerlassusii (ilinniartut ingerlaavartumik tiguneqartartut aamma)

Ilinniartitaaneq	Ilinniakkap ilisarnaataa	Ilinniartut
Iffiortoq	232311	6
Inuussutissalerinermi ikiorti	232113	39
Inuussutissalerinermut ikiorti	232114	10
FishTech - Suliffeqarfissuarmi aqutsisoq	250025	5
Savaatilik	262031	15
Mamartunik nerisassiortoq (Gastronom)	232011	20
Gastronomassistenti	232014	14
Gourmetslagteri	232321	9
Gourmetslagteraspirant	232320	0
Kaagiliortoq	232312	0
Ataatsimeersuarnerni suliffeqarfinnilu saqisoq	232022	0
Saqisoq	232021	2
Saaffiginnittarfinni sulisoq	222031	1
Saaffiginnittarfinni sulisoq takornialerinemilu ikiorti	233511	0
Katillugit		121

Najoqqutaq: Inuili

Takussutissiaq 3: Ilinniartut naammassisimasut amerlassusaat

Ilinniartitaaneq	Ilinniakkap ilisarnaataa	2019	2020	2021	2022	2023
Iffiortoq	232311	0	1	0	1	0
Inuussutissalerinermi ikiorti	232113	4	11	11	9	6
Inuussutissalerinermut ikiorti	232114	8	3	2	6	5
FishTech - Suliffeqarfissuarmi aqutsisoq	250025	3	3	3	3	7
Savaatilik	262031	N/A* ⁶	1	3	0	2
Mamartunik nerisassiortoq (Gastronom)	232011	3	4	3	4	0
Gastronomassistenti	232014	8	8	6	8	6
Gourmetslagteri	232321	0	0	0	0	1
Gourmetslagteraspitant	232320	0	0	0	0	0
Kaagiliortoq	232312	0	1	0	0	0
Ataatsimeersuarnerni suliffeqarfinnilu saqisoq	232022	0	0	0	0	0
Saqisoq	232021	0	0	1	0	0
Saaffiginnittarfimmi sulisoq	222031	1	1	0	0	0
Saaffiginnittarfimmi sulisoq takornialerinemilu ikiorti	233511	0	1	0	0	0
Katillugit		27	34	29	31	27

Najoqqutaq: Inuili

Aamma iffiortut, kaagiliortut neqinillu mamartuliassanik agguisartutut ilinniartitaanerni ilinniartoqarpoq, Universitetscenter Holstebro-mi najugaqartartut, tamatumalu kingunerisaanik tassunga atasut kisitsit eqqunngitsumik paasissutissiisnaallutik.

Ilinniartussatut tunngavigisat misissoraanni, takuneqarsinnaavoq igastut saqisutullu il.il. suliassa qarfiup iluani ilinniartunik amerlanernik ilinniartitsinissamut periarfissaqarpoq. 2022-mi suliassa qarfimmi inuit 1.985-it sulisorineqarmata qaffassaalluni pikkorissaanernik ilinniaqqinninnernillu, pingaartumik imminut pilersornerup iluani neqerooruteqarnissamut pitsaasumik periarfissaqarpoq. Tassunga ilanngunneqarsinnaapput illunik naatitsivinnik ingerlatsineq, karsinik naatitsiveqarneq annikitsunillu uumasuuteqarneq. Ulloq naallugu atorfeqartut naammassillutik ilinniarsimasut maannakkullu ilinniartuusut taamaattumik siunissami pikkorissarnerni taakkunaniittuni pisariaqartinneqarsinnaapput, nammineq pilersornerup annikitsumillu nunaateqarnerup nuna tamakkerlugu ineriartorneri naapertorlugit.

⁶ Kisitsisit annaaneqarsimapput taamaattumik ukiumi tassani siusinnerusumilu ilinniartut pillugit kisitsisoqarnani.

Taamaattumik maannakkut atorfeqartut annertunerusumik akisussaaffilernerisigut inuussutissarsiutini pisariaqartitsinerit akuerineqarnissaat innersuussutigineqarpoq, imminut pilersornermut immikkut ilisimasalinnik ulloq naallugu sulisussanik atorfinitsitsinernut taarsiullugu.

ILANNGUSSAQ 2: Kukkukuut nerisassallu igitat immikkoortiterneqarnissannut pilersaarut

Manninnik kukkukuuaqqanillu imminut pilersornermut Narsami kukkukuujuteqarneq atulersinneqartariaqarpoq.

Kukkukuut ilinniarfiup kantiinaaniit kiisalu inuussutissalerinermi ilinniartitaanernit aassigiinngitsuniit nerisassanit eqqakkanik nerukkaatersorneqarsinnaapput, tamatumalu eqqakkat annikillisillugillu illoqarfimmi manninnik neqinillu nutaanik pissarsiffiusinnaalluni. Tamanna aamma aningaasaqarnermut kaaviiartumut iluaqutaasinnaavoq, suliaqarnermiit eqqakkat allami isumalluutinnngortinneqarlutik.

Kukkukuuniit nerisassanit eqqakkat aamma naatitanut naggorissaatitut tunisassiarineqarsinnaapput, annikitsumik nunaateqarnermi atorneqarsinnaasut, tassunga ilanngullugit angerlarsimaffinni illut naatitsiviit nalinginnaasumillu illut naatitsiviit. Illut naatitsiviit taakku erngup nukinga iluaqutigalugu kiassarneqarlutillu nillusarneqarsinnaapput, taamaalillutik nukissiuutitigut atuilluarfiullutik piujuartitsisuullutillu. Kompostip atorneqarneratigut nuna naggorissarneqarsinnaavoq, naatitanut soorlu naatsiaanut guleruujunullu karsini naatitsivinni mikisuni anginerusuniluunniit naatinneqartuni.

Imminut pilersornissamut taamatut isiginninneq suliniutit innersuussutigineqartut akornanni aaqqiinerit kinguneqarluarnerit ilagissavaat, tassa taanna sukkasuumik atulersinneqarsinnaallunilu aningaasaqarnikkut anigoruminartuummat. Kukkukuujuteqarneq, nerisaniit eqqakkat aamma annikitsumik nunalerinerup pilersinnerisa ataqatigiissinnerisigut aningaasartuutit annikillisinnerisigut annertunerumillu piujuartitsinikkut iluaqutinik annertuunik Inuili piviusunngortitsisinnaavoq. Tamanna aamma anguniakkat ilaannut ilanngunneqarsinnaavoq.

Najoqqutaq: AI atorlugu asseq

Narsami kukkukuujuteqarfimmik pilersitsinissamut iliuusissatut pilersaarut

Ullumikkut Kalaallit Nunaanni 200 missaannik kukkukooqarpoq, nunaleriffinni annikinnerusuni agguarsimasut. Kukukooqarneq annertusiniarlugu, pingaartumik Narsami, siunnersuutigineqarpoq manninnik kinguaasinnaalersimasunik 50-inik eqqussisoqassasoq, sapaatit akunneri pingasut ingerlaneranni tukertinneqarsinnaasunik.

Sukumiisumik misissuineq suliarineqartariaqarpoq Kalaallit Nunaanni immikkut silap pissusaani pitsaanerpaamik uumasinnaasut kukkukuut suunersut paasineqartariaqarpoq.

Kalaallit Nunaanni sila ilungersunartuusinnaavoq nillersinnaalluni ukiuuneranilu qaammatini ulluunerani qaamaneq killeqarsinnaalluni, tamannalu kukkukuunik qajannaatsunik pissutsinillu taamatut ittunut tulluarsarsinnaasunik toqqaanissaq pingaaruteqarluni. Taamaattumik aamma nunaleriffinni kukkukuujuteqareersunik oqaloqateqarnissaq pilersinneqartariaqarpoq, taakku misilittagaannik katersiniarluni. Suut ilungersunartuusimanerini aqqiinnernillu sunik nassaarsimanerini taakku paasisaqarsimanerat Narsarmi kukkukuujuteqarfiup allilerneqarnissaata pilersaarusiorderanarut atulersinnissaanullu pingaaruteqarluarsinnaapput. Ilisimasatigut taamatut paarlaaqatigiinneq nakkarfiusinnaasut pinngitsoorsinnaanerinit iluaqutaasinnaapput aamma kalaallit nunaanni silap pissusaani iluatsiffioreersimasunik suliniutip tunngaveqarnissaa qulakkeerqarluni.

Tukernerisa kingorna kukkukuut neqinik manninnillu tunisassiornerit pitsanngorsarnissaat siunertarlugu immikkoortiterneqarsinnaapput. Kukukuuut tukertut aallaavigalugit

siunnersuutigineqarpoq kukkukuut 20-it allisarneqassasut toqunneqarnissaat siunertaralugu, sinnerilu manniliormermit atorineqarlutik. Manniit ataavartumik kinguaassiorsinnaaneri qulakkeerniarlugu, siunissami kukkukuujuteqarneq toqoraasarnissamullu pingaaruteqarluinnartuusooq, kukkukuuni kukkukuut angutiviat ikinnerpaamik marluusariaqarput. Angutivissat taakku mannissaqartitsineq qulakkiiginnarnagu, kisianni aamma kukkukuuni kinguaassiornikkut allanngorarnermut iluaqutaasinnaapput, tamannalu kukkukuut peqqissuunerinut tulluarsarsinnaanerinullu pingaaruteqarsinnaalluni.

Maannakkut Kalaallit Nunaanni kukkukuujuteqarneq pillugu aalajangersimasunik inatsisitigut malittarisassaliortoqarsimanngikkaluartoq, nakkutilliisoqarnissaanik piunasaqaateqanngimmat taamaattoq kukkukuut atukkatigut qulakkeerneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Tamanna kukkukuusivimmik pisariaqartitsineq naapertorlugu kiassarneqarsinnaasumik nillusarneqarsinnaasumillu sanasoqarneratigut anguneqarsinnaavoq, pingaartumik ukiuunerani pissutsit ingasassinnaallutik. Kiassarnermut nillusaanermullu imi atorlugu nukissiuutit ataartut atorineqarnerisigut kissassuseq allanngujaatsoq qulakkeerneaannarani, kisianni aamma pilersaarutip atasinnaaneranut iluaqutaasinnaavoq.

Kukkukuut atugarissaarsinnaanerinut qaffasissumillu manniliorsinnaanerinut pisariaqarpoq taakkununga kajuminnartumik avatangiisinik pilersitsinissaq. Kukkukuut peqqissuujuarnissaannut tunisassioruarnissaannullu timikkut sianissutsikullu kajumissagassaapput. Tamanna assersuutigalugu qaamanermik aalanermillu qinngortitsisinnaasumik ammalortumik kaaviiartumik peqarnikkut anguneqarsinnaavoq, kukkukuunit alaatsinnaanneqartoq eqeersimaartitsisorlu. Tamatuma saniatigut nipi radiomeersoq aamma kukkukuut najorneqarnerminnik misigititsisoq puullaqititsinermillu annikillisaatit atorineqarsinnaavoq, tamanna taakku atugarissaanerinut manniliortarnerinullu pitsaasumik kinguneqarsinnaalluni.

Ataatsimut isigalugu Narsami kukkukuujuteqarnerup annertusinera sumiiffimmi manniliormermit kukkukuujuteqarnermullu annertunerulersitsiinnarani, kisianni aamma Kalaallit Nunaata inuussutissatigut nammineq pilersortuuneranik nukittorsaassaaq. Qangatut nunalerinermi periutsit atortorissaarutinik akoqartinnerisigut pilersaarut Issittumi piujuartitsisumik uumasuuteqarnermut najoqqutassanngorsinnaavoq, peqatigisaanillu aningaasartuutitut naapertuulluarsinnaalluni.

Takussutissiaq 4: Nunalerinermi uumassutit suunerinut ukiunullu agguarneri, 2014-2021.

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Høns	174	165	211	168	131	189	234	219

Paasissutissanik pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik.

Qulaani tabeli aallaavigalugu takuneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanni kukkukuut 200-it missaaniittut. Tamanna maannakkut kukkukuujutiniit isumassarsiniarnissamut

periarfissiivoq, pingaartumik kalaallit nunaanni silap pissusaani inissisimaffik,
uumasuutigineqarneri nerukkartarnerilu eqqarsaatigalugit.

Ilanngussaq 3: Inuilip illuutai aamma iliuusissatut pilersaarut

Inuilimi illu pingaarneq, **illu pingaarneq B 738**, 1965-ip missaaneersoq, annertuumik naliliiffigineqarnissaanik iluarsaaneqarnissaanillu pisariaqartitsivoq. Iluarsaassinerit pisariaqartut tassaapput:

- Toqqavik: Illup toqqaviani quppanik iluarsartuussineq
- Kissarsuut: Maannakkut illunik tamanik ilinniartut ineqarfiinik tallimanik kiassaasut kissarsuutit pitsaaninngortinneri imaluunniit taarserneqarneri. Tassani innersuussutigineqarpoq piujuartitsinerusumut sivisuumillu atasinnaasumik aaqqiinernut nuuttoqassasoq sumiiffimmi iluarsaassinissamut immikkut ilisimasaqarfiusumik. Assersuutigalugu erngup nukinganit kiassaatillu.
- Unnaaviit: Unnaavit iluarsaallugit imaluunniit taarserlugit.
- Silaannarissaat: Silaannarissaatit nutarterlugit imaluunniit iluarsaallugit.
- Ikkat qallersuinerillu: Silataani illullu iluini iikkanik qallersuinerillu iluarsaassineq.

Taakku saniatigut illut isuini 1992-ip missaani alliliinerit assigusumik iluarsaallugit suliarineqassapput, eqqoqqissaartumillu aningaasartuutissat maannakkut ilisimaneqarnatik. 2014-mi allilerineq eqqarsaatigalugu natit iluarsaaneqartariaqarput, tamannalu 100.000 kr.-it missaannut missiliorneqarluni.

Illu "**Perlen**"-itut ilisimaneqartoq 1980-ikkunnili atuartitsinerimut sunngiffimmilu susasaqartitsivittut atorneqarsimasoq sukumiisumik iluarsaaneqartariaqarpoq.

Iluarsaassinerit pisariaqartut tassaapput:

- Toqqavik: Illup toqqaviani quppanik iluarsartuussineq
- Anartarfiit/Uffarfiit: Ineeqqat eqqaanni perusersartarfiit uffarfiillu ikkussuunneri.
- Ineeqqat: Maannakkut ineeqqanik iluarsaassineq taakku ineeqqanut arfineq pingasunut allannngortinneri.

Iluarsaassilluni suliani taakkunani aningaasartuutissat maannakkut ilisimaneqanngillat.

Gedebakkenimi illut assigiinngitsunik pitsaassuseqarlutillu pisariaqartitsipput:

- **Gedebakken B1200:** Malunnaatilimmik ajornartorsiuteqanngilaq iluarsaassisoqarnissaanillu nalunaartoqarsimanani.
- **Gedebakken B247 aamma B248:** Illut isateriaannangorsimapput maannakkullu ilinniartut ineqarfiisut atorneqarlutik. Isaternissaannut tamannalu pisariaqassapput pitsaaninngortinnissaannut pilersaarut isumaliutigineqartariaqarpoq.
- **Gedebakken B255 aamma B256:** Siusinnerusukkut toqqorsivittut atorneqarsimasoq. Illut isateriaannangorsimapput isaterneqarnissaallu utaqqineqarluni. Isaternissaannut pilersaarut suliarineqartariaqarpoq atulersinneqarlunilu.

Narsami illunut pisoqalisunut attuumassuteqartunik arlalinnik ilungersunartoqarpoq, init, ineeqqat, atuagarsornermut teknikumillu ini ussiillutik peqqinnartuunatillu. Pissutsit taakku anorimik, imermik, kiassarnermik silallu pissusaanik ajornartorsiuteqarneq pissutigalugu ingerlatsinerimi qaffasissumik aningaasartuuteqarfiusarput. Ajornartorsiutit

taakku inissinniarlugit illullu atorneqarsinnaaneri sunniuteqarnerilu pitsaaninngortinniarlugit imatut pitsanngorsaaniissamik taarsiisoqarnissaanillu pisariaqartitsisoqarpoq:

- Kissarsuutit gassitortut aqqaneq marluusut kissarsuutininik inductioninik taarserneqartariaqarput, taakku nukitigut sunniuteqarluarnerullutillu, sukkanerusumik kissattarmata, kissassusaat pitsaanerusumik aqunneqarsinnaallutik, isumannaannerusumik ajornannginnerusumillu salinneqarsinnaallutik.
- Taakku saniatigut igaffimmi atortut imatut ilaneqarnissaat kissaataavoq:

Neqinik aserorterut ataaseq, silaannaarlugu poortuut ataaseq, suliffissuarni erruiviiit sisamat, siatsivik uertinneqarsinnaasoq ataaseq, iga uertinneqarsinnaasoq ataaseq, arlariinnut kissarsuutit marluk aamma højovni ataaseq.

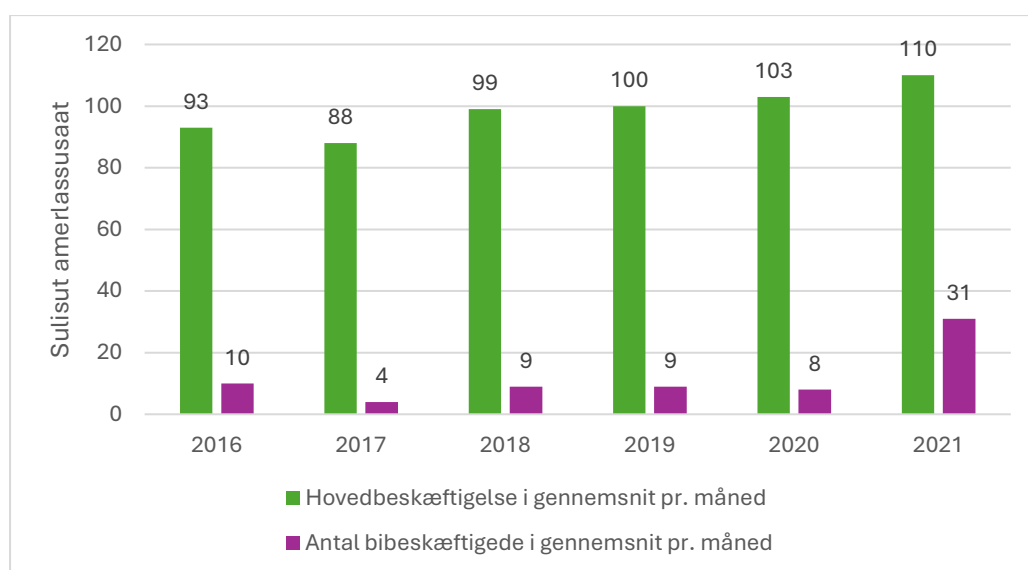
Taakku saniatigut ininik iluarsaassisoqarnerani nutaanillu sanaartortoqarnerani illusimatitsinermut utaqqiisaa aaqqiinernut aningaasartuutit ilanngunneqassallutik.

Ilanngussaq 4 Nunalerinermut suliaasaqarfimmi suliffissaqartitsineq

Nunalerinermi sulisut pillugit Naatsorsueqqissaartarfiup naatsorsuinerani nunalereq immikkoortumut "Nunalereq, orpippassualereq nunalerinermullu attuumasut suliffissuit niuernerillu" ilaatinneqarpoq. Tamanna aalajangersimasumik najugaqartut akornanni pingaarnertut saniatigullu suliaqartut misissoqqissaarnissaannut periarfissiivoq, naatsorsueriaatsinut, suliaqarfinnut piffissanullu agguarlugit.

Ataaniittumi nunalerinerup iluani piffissami ukiuni tallimani pingaarnertut saniatigooralugulu sulisunik peqqissaartumik misissueqqissaarneq saqqummiunneqarpoq. Misissueqqissaarnerup taassuma piffissap ingerlanerani ingerlataqarfimmi ineriartormik allannguutaasinnaasunillu paasititsivoq.

Takussutissiaq 7: Kalaallit Nunaanni nunalerinermi sulisut, ukiut 2016-2021.

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik.

Takussutissiami qulaaniittumi piffissami 2016-2021-mi nunalerinermi pingaarnertut saniatigooralugulu sulisut ineriartormi takutinneqarput. Sulisut qaammammumt pingaarnertut saniatigooralugulu sulisut inuit agguaqatigiissillugu amerlassusiinut naatsorsorneqarput. Assersuutigalugu kisitsisit takutippaat 2016-imi nunalerinermi pingaarnertut suliaqartut agguaqatigiissillugu inuit 93-iusut, inuillu qulit nunalerinermi saniatigooralugu sulisimasut.

Takussutissiaq 8: Qaammammumt, ukiuni 2016-2021-mi agguaqatigiissillugu pingaarnertut saniatigooralugulu sulisut amerlassusaat.

Ukioq	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pingaarnertut suliffik	90,3%	95,7%	91,7%	91,7%	92,8%	78,0%
Saniatigooralugu sulisut	9,7 %	4,3%	8,3 %	8,3 %	7,2%	22,0 %

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik.

Takussutissiap 7-ip nanginnerani tabel 8-mi "Nunalerineq, orpippassualerineq nunalerinermullu attuumasut suliffissuit niuernerillu" pingaarnertut saniatigooralugulu sulisut piffissami 2016-2021-mi qaammammut agguaqatigiissillugit agguarneri takutinneqarput. Tabel 8 naapertorlugu 2021-mi pingaarnertut suliaqartut 78,0 %-iupput, saniatigooralugulu sulisut 22,0 %-iullutik.

Ukiut kingulliit tallimat ingerlaneranni nunalerinermi ingerlataqarfik nalinginnaasumik sulisutigut annikitsumik qaffiarfiusimavoq. Taamaattorli immikkut maluginiagassaalluni ingerlataqarfimmi saniatigooralugu inuit sulisut amerlassusii malunnaatilimmik qaffiarsimasut, 2020-mi aamma 2021-mi arfineq pingasuniit 31-nut, tamanna takussutissiaq 7-mi takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 9: Nunalerinermi ingerlataqarfimmi pingaarnertut sulisut ukiunut agguarneri, ukiuni 2016-2021.

Ukioqatigiiaat	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15-19-inik ukiullit	3	2	2	2	3	3
20-24-nik ukiullit	7	5	6	10	5	6
25-29-nik ukiullit	12	9	11	11	10	9
30-34-nik ukiullit	9	8	9	9	13	14
35-39-nik ukiullit	12	9	12	10	12	11
40-44-nik ukiullit	9	8	8	8	9	10
45-49-nik ukiullit	11	10	10	5	6	9
50-54-nik ukiullit	14	15	19	20	18	14
55-59-inik ukiullit	12	13	13	14	16	18
60-inik ukioqarluni pensionisiaqalernissaq	4	8	9	11	12	16
Pensionisiaqalernissamut ukioritinneqartumik qaangiisut	1	1	1	1	0	1
Katillugit	94	88	100	101	104	111

Najoqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik.

Tabel 9 piffissami 2016-imiit 2021-mut Kalaallit Nunaanni nunalerinermi pingaarnertut sulisut akornanni ukiutigut agguarnernik paasititsivoq. Kisitsisit ukiukkaartumik agguaqatigiissitsinerupput, kisitsimmut ilivitsumut qaninnermut akunnaallisillugit, tamannalu

taakku katinneqarnerini annikitsumik nikingalersitsinermik kinguneqarsinnaalluni. Saniatigooralugu sulisut ukiutigut agguarneri pillugit paasissutissanik peqanngilaq. Tabel 9-mi piffissami tassani nunalerinermi pingaarnertut sulisut amerlanerpaartaat 50-54-inik ukioqartuniipput, malitsigalugit 55-59-inik ukiullit. Taamatut ukiut agguarnerisa erseqqissarpaa kinguaariit nikinnerisa isiginiarneqarnissaa pisariaqartoq, tassani ukiuni aggersuni arlalissut soraarnertut ukioqalertussaammata, tamanna ingerlataqarfimmi siunissami patajaassutsimik siuariartornermullu sunniuteqarsinnaammat. Maannakkut pingaarnertut sulisut suliffeqarfik qimappassuk nukiit nutaat sulilernissaasa qulakkeerneqarnissaa taamaattumik pingaarpoq.

Nunalerinermi sulisoqarnek taassumalu aningaasaqarnermut inuiaqatigiinnullu tamakkiisumik pingaaruteqarnera itinerusumik paasineqarnissaanut suliassaqarfiit makku ilanngunnissaat tulluassaaq:

- Nunalerinermi sulisoqarnermi pissusiusunik ilusinillu misissueqqissaarnek. Tassunga ilanngunneqarsinnaapput pingaarnertut saniatigooralugulu sulisut piffissap ingerlanerani allanngornerinut pissutaasunik misissuineq kiisalu ingerlataqarfimmi sulisut amerlassusii sunniuteqartut pissutsit.
- Nunalerinermi pingaarnertut sulisut akornanni ukiutigut agguarnerit peqqissaarnerusumik misissorneqarneri. Tamanna ukiunut attuumassuteqartuni pissusiusunut, sulisussarsiornermi ilungersunartut aamma ingerlataqarfimmi siunissami sulisinnaasunut kinguniusinnaasut pillugit isumaliutit ilanngunneqarsinnaapput.

Ilanngussaq 5:” Fish and Dish” Qooqqut Nuani.mi - Guide To Greenlandimiit tgulaagaq

"Nuup kangerluani misilittagaqarniarlutit immallu itissusianik paasiniaaniarlutit ikigit, nunaqarfimmi inuerunnikumi Qooqquni immikkut igaanik aamma misigisaqarlutit.

Angalaneq Nuummi umiarsualivimmiit aallartippoq, tassani Kang Tourism-ip umiatsiaaraa Poca nassaarissavat, aallarnissaq sioqqullugu atisat annanniutit tunniunneqassapput, taamaalillutit angalanermi kissassimaarsinnaallutit. Umiarsualivimmiit aallassaagut aqquataanilu imaanit Nuup illoqarfianut isikkivik alutorsaatigisinnaallugu. Kangerlummut angalassaagut, Sermitsiap qeqertaa saneqqullugu. Kangerlummi ingerlaarfiit, qaat portusuut inornartut akornisigut. Isikkivik alutorsaatigiuk immallu qaava nakkutigalugu, imaassinnaavoq aqquataani arfermik takusaqartugut!

Angallassisuppit aalisakkamik nerisassamik sumi peqarnersoq nalunngilaa, taamaalilluta Qooqqut qanilligutsigit aalisaatit qaqinneqassapput misiliillutillu, qularutigissanngilaq kiisoqarumaarpoq! Nalunaaquttap akunnera ataaseq affarlu imaatigut ingerlareerutta nammattumik aalisakkanik nerisassanik pisaqarsimassaagut Qooqqunilu alianaatsumi tulannissaq piffissanngorsimalluni. Qooqqut qooqqumi alianaatsumiipput, nunami illorpaaloqarpoq, inunnit aasarsiorfittut atorpeqartut. Qattunerup qaavani illu qorsuk takusinnaavat - tassa taanna Qooqqut Nuan neriniartarfik, aalisakkat pisatit mamarluinnartumik nerisassanngorlugit iganeqassallutik. Ilusia thailandimi aamma kalaallit nunaanni igaffiit akornanniippoq, igaassat nutaat allamiorpasissumillu mamat akornanni oqimaaqatigeqqissaarneq nassaarineqarsimalluni, nerisassat asseqanngitsut qilanaarnarlutik!

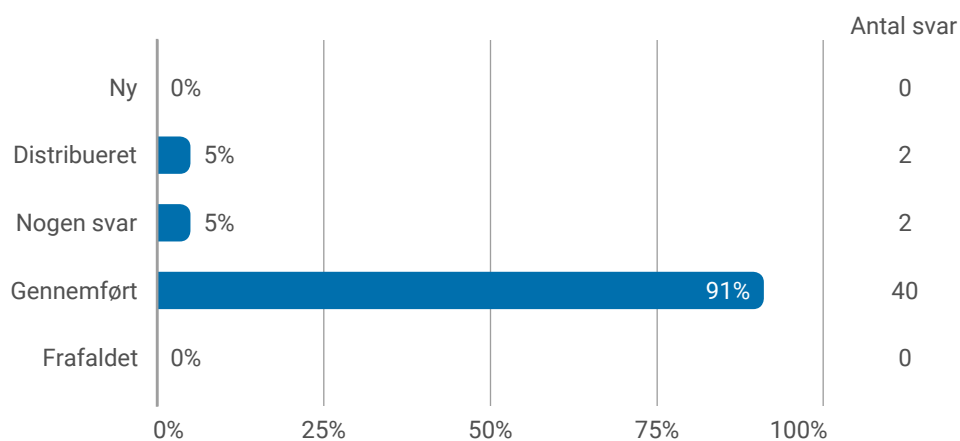
Igasut iganeranni nunami pisuttuarsinnaavutit pinngortitaq - qaqqat, kuuk, sissaq tamaanilu orpiit alutorsaatigalugit.

Erniinnaq nammineq pisannik alutornarluinnartumik igaat nerrivimmi alutorsaatigisinnaavatit isikkivigissuarmi. Qaarsillallutit nerereeruit Nuup tungaanut uternissaq tullinnguutissaaq, angerlamut aqquataani iigarlutit isikkivik alutorsaatigalugu. Illoqarfik qimallugu taamatut alutornavissumik angalanissaanut aalisariarnissat misilittagaqarnissannullu qilanaariuk. Qulaatungaani 'Ulloq toqqaruk' ullumilu angalanissannut inniminniillutit.⁷

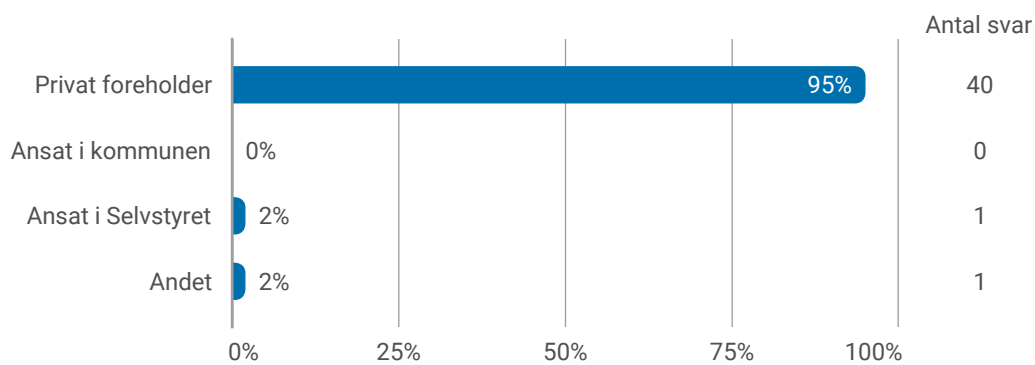
⁷ Guide to Greenland officiel hjemmeside: <https://guidetogreenland.com/da/reserver-ferie-rejser/fisk-og-spis-qooqqut-nuan-nuuk/>

Ilanngussaq 6

Samlet status

Hvad er din stilling?

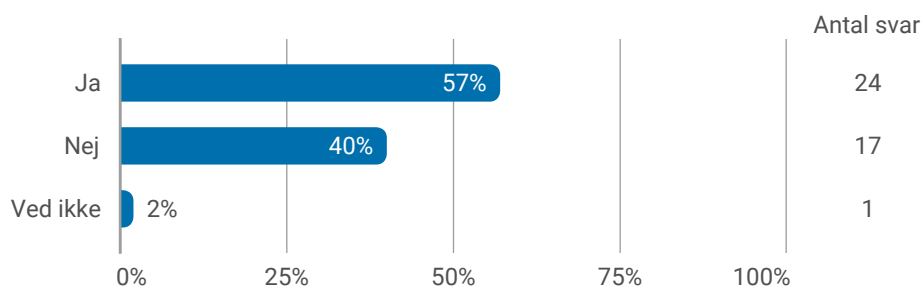

Hvad er din stilling?

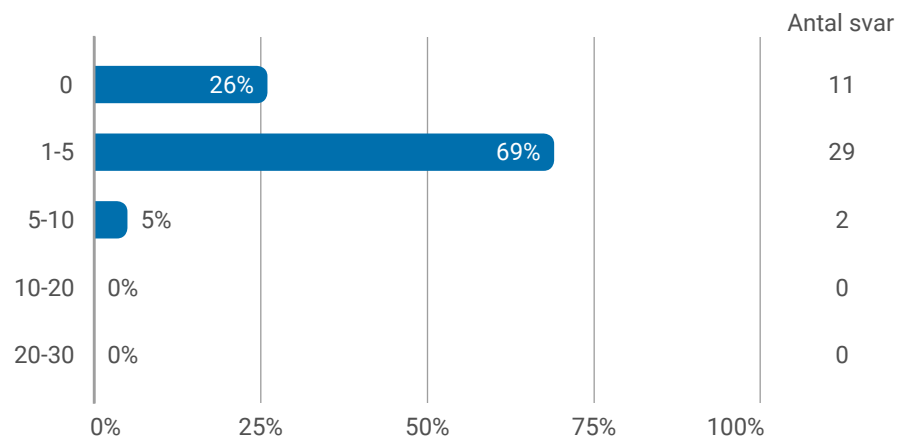
- Andet

Stoppet, på pension nu

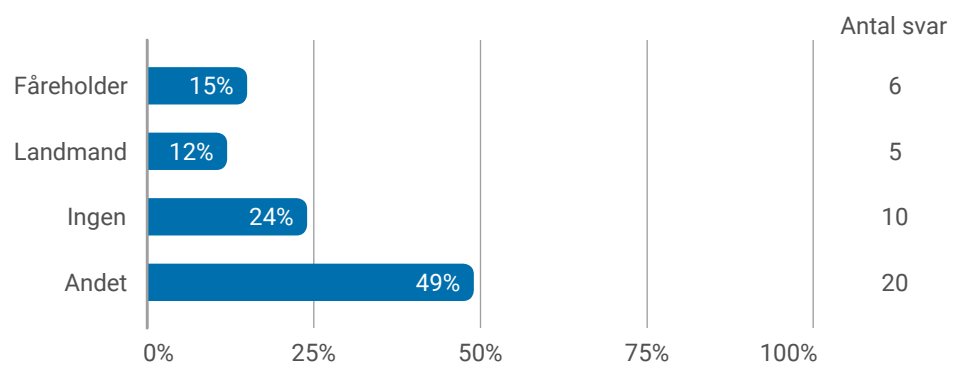
Oplever du mangel på arbejdskraft?

Hvor mange personer mangler du at ansætte?

Hvilke faglærte personer mangler du at ansætte?

Hvilke faglærte personer mangler du at ansætte?

- Andet

Landbrugsmekaniker, der er så meget teknisk og elektrisk i dag

Kunne tænke at der er mere faglærte, f.eks. med økonomiskrådgiver, så at man kan have bedre forudsætning

Kun til læmninger

Fåreholdere & landmænd

Det kommer ikke an på hvilket stilling, det er mere en der kan arbejde. Vi havde haft en der er færdiguddannet som er god til sit stykke.

Det kommer ikke an på hvilket stilling, det er mere en der kan arbejde.

Det er ikke vigtigt med om de er faglærte, bare de kan hvad de kan. Mekaniker er must også, men ikke altid tilgængelig eller svært at få fat i

Dem med viden omkring maskiner her i fåreholderestalderne. Det er ingen behov for en uddannet, men dem der har erfaring med avl.

Dem der har arbejdskraft, den der tager ansvar

Både fåreholder og landmand

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

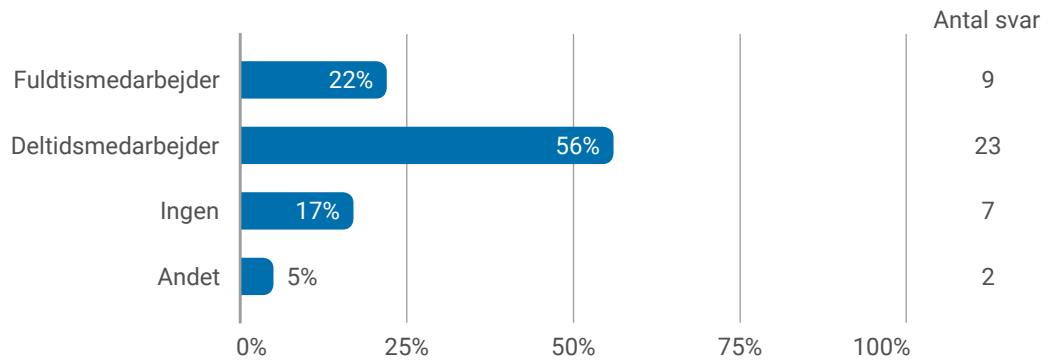
Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Bare medarbejderen har gode hænder

Hvilke ufaglærte personer mangler du at ansætte?

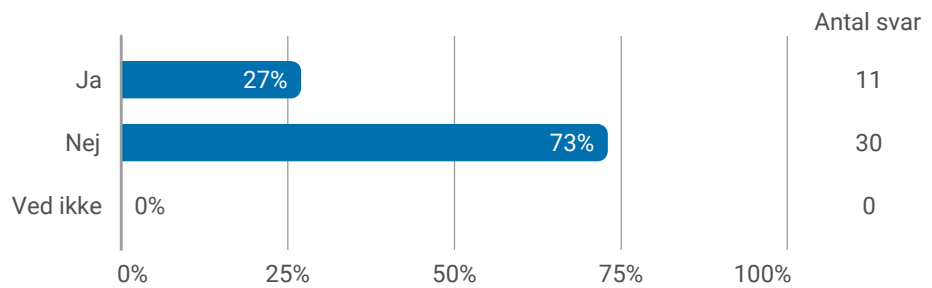
Hvilke ufaglærte personer mangler du at ansætte?

- Andet

Nat arbejdere

Maj måned, hvor man har brug for en eller to. Det kommer an på året

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på arbejdskraft?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på arbejdskraft? - Ja

Samarbejdsaftaler prydelser er træls, fordi når vi fårerene avler, har vi hårdt brug for arbejder der ikke bryder aftalen.

Når dyrene avler

Mangel på arbejdskraft, 4-5 medarbejder

Kun når der er store projekter

Grund til der mangel på arbejdskraft; er der for mange der få sociale ydelser fra kommunen.

Før i tiden kom der flere der vil arbejde for os, men ikke i dag, da det er for nemt med at skaffe sociale ydelser.

Det er svært at få medarbejder. Det er alt for nemt at få sociale ydelser

Det er svært at få medarbejder. Det er alt for nemt at få sociale ydelser

Der er skiftende arbejdsområder, hvor det kommer an på hvilket sæson, når man mangler arbejdskraft.

De gode hænder vil være relevant, arbejdsomme hænder. Jeg savner den ansvar man havde ligesom i gamle dage, i dag har folk nemmere med sociale ydelser.

De gode hænder vil være relevant, arbejdsomme hænder

Tema 2: Fåreholderuddannelsen i Upernaviarsuk

videre til næste

Videre til næste spørgsmål

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Tema 2: Fåreholderuddannelsen i Upernaviarsuk

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

Videre til næste

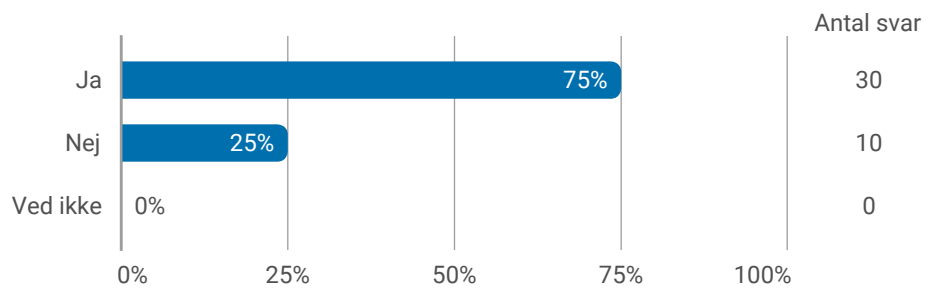
Videre til næste

Videre til næste

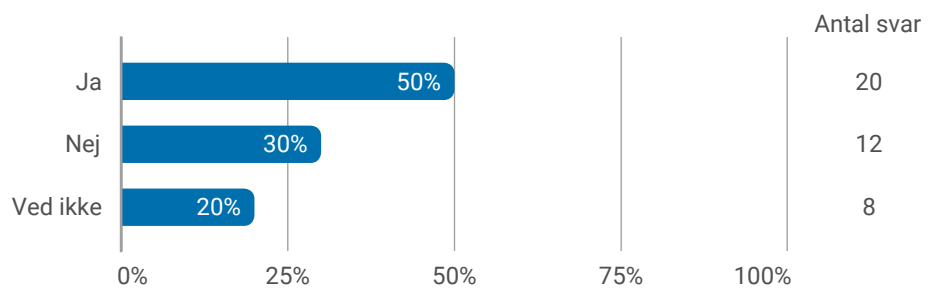
Videre til næste

Videre til næste

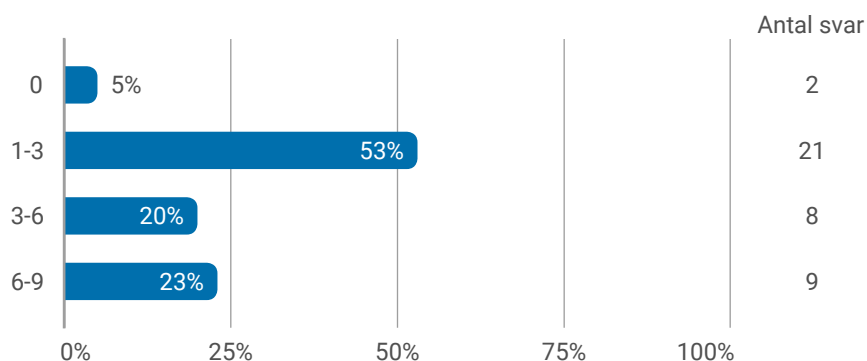
Benytter du muligheden for at rekruttere praktikanter fra fåreholderuddannelsen?

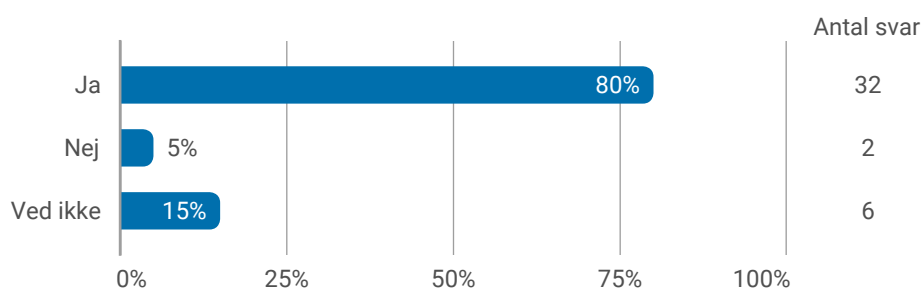
Er det svært at rekruttere kvalificerede lærlinge/praktikanter?

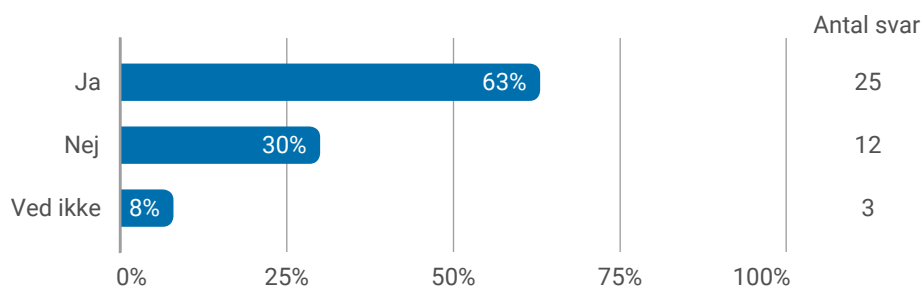
Hvor mange praktikanter har du haft i alt fra fåreholderuddannelsen?

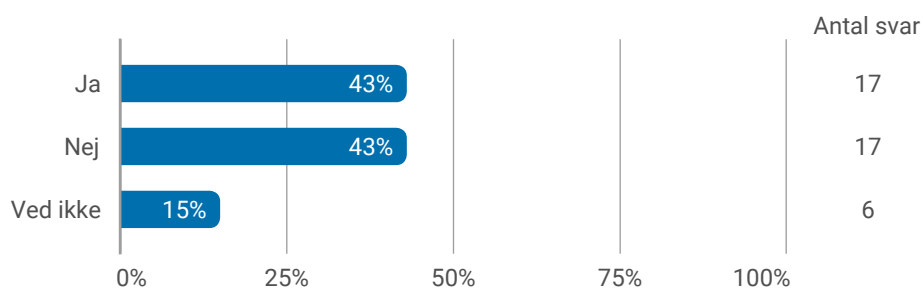
Hvis ja, foregår praktikopholdet i henhold til praktikplaner?

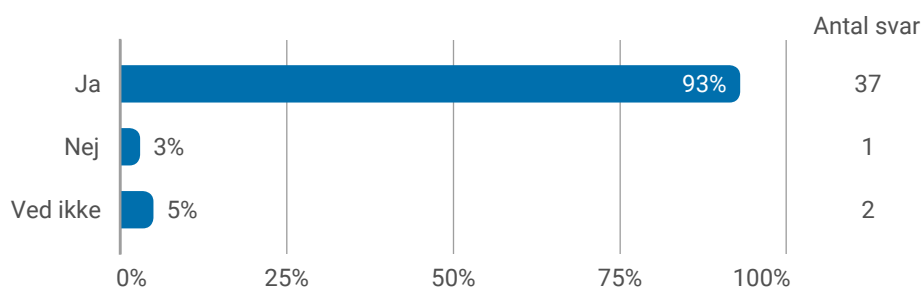
Er der samarbejde mellem dig og fåreholderuddannelsen?

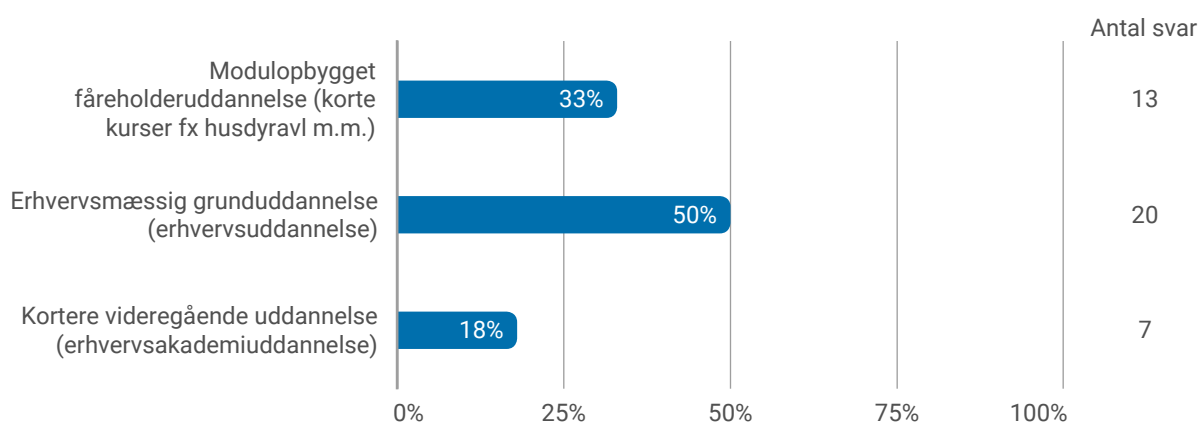
Er du tilfreds med kvaliteten af fåreholderuddannelsen?

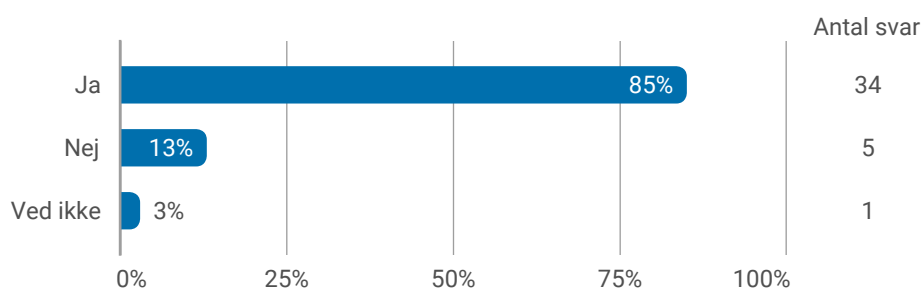
Er der fortsat behov for at udbyde fåreholderuddannelse i Grønland?

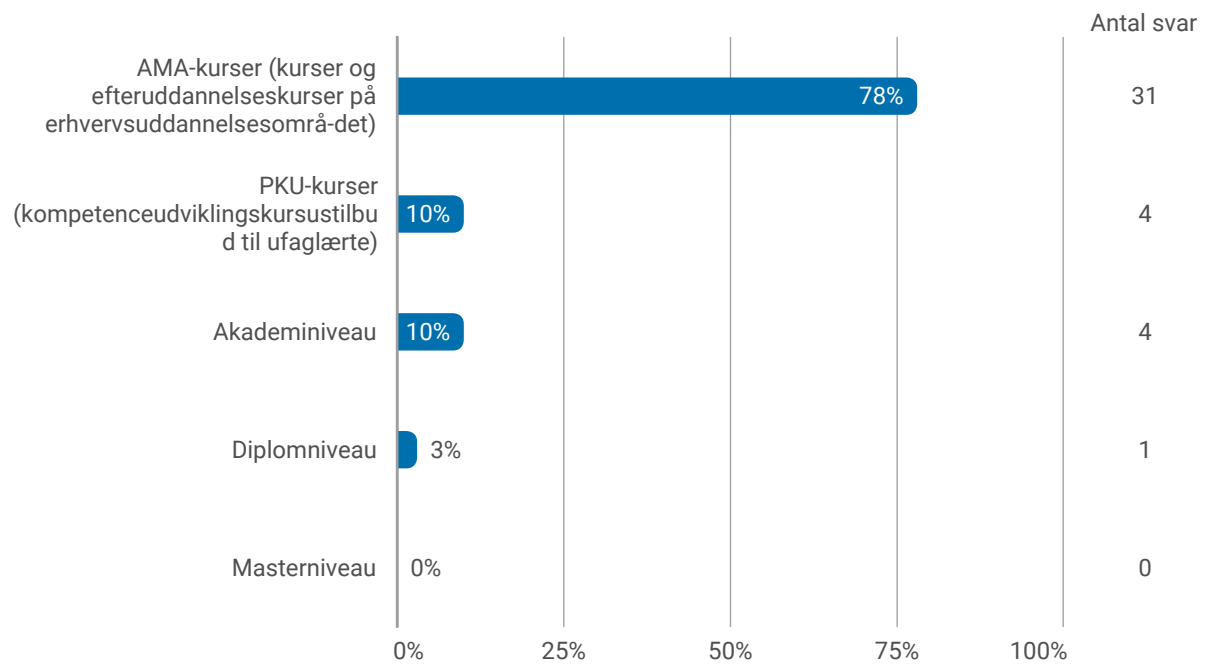
Hvordan bør fåreholderuddannelsen opbygges, såfremt at det besluttes, at uddannelsen bliver revideret?

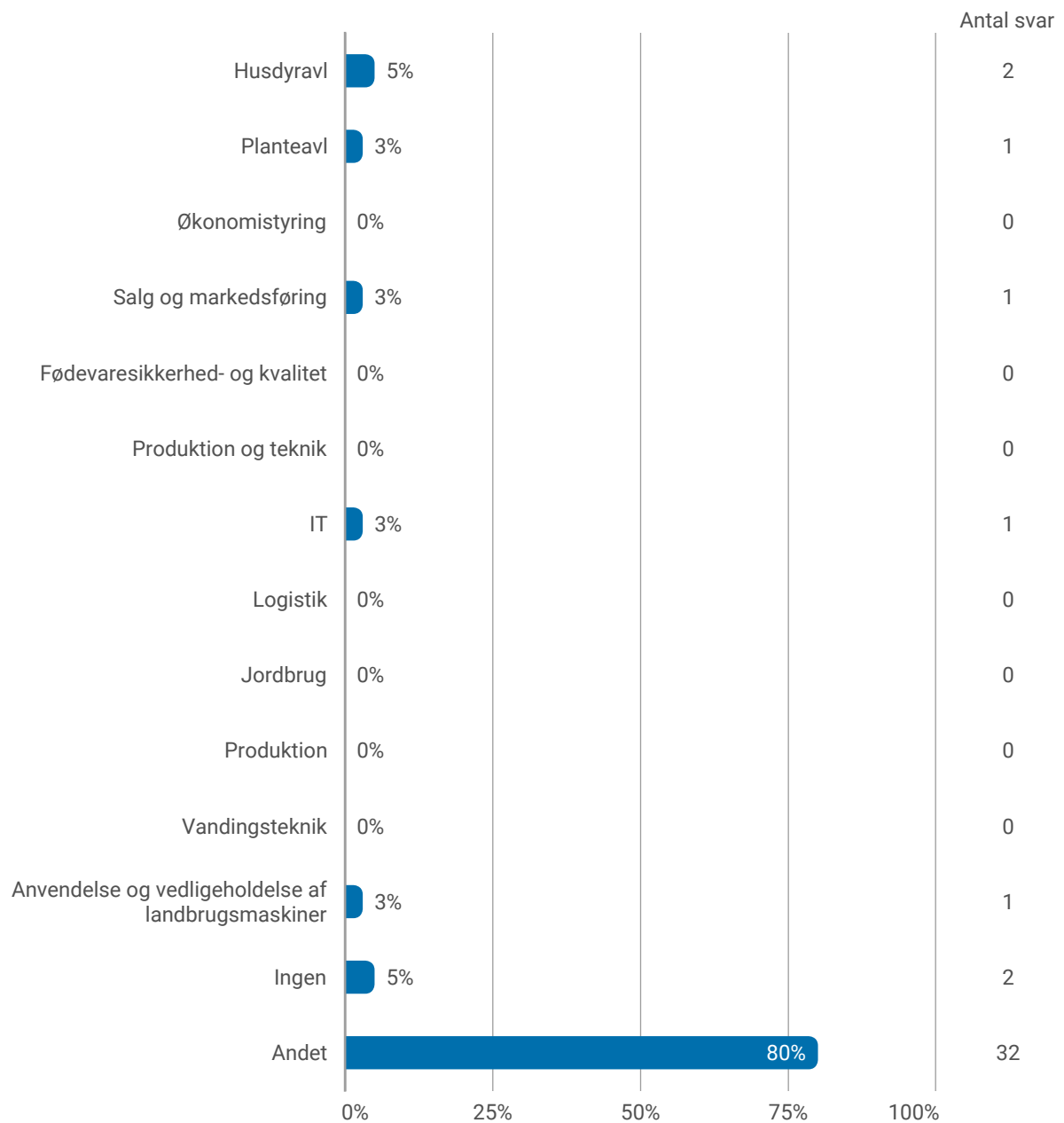
Oplever du mangel på kurser inden for landbrugsområdet?

Hvilke efteruddannelsestyper mangler du?

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?**- Andet**

Økonomistyring, IT & Anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner

Økonomistyring, Husdyravl udefrakommende lærer såsom fra Island.

Økonomistyring & IT

Økonomistyring & IT

Økonomistyring & Anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner, og Vanteknik

Regnskab

Regnskab

Regnskab

Planteavl, IT, vandingsteknik og,- anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner

Planteavl, IT, Jordbrug, Vandteknik

IT & Produktion og teknik

Husdyravl, økonomistyring, & IT

Husdyravl, planteavl, økonomistyring, Vandingsteknik og Anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner

Husdyravl, planteavl, Fødevarer sikkerhed,- og kvalitet, Jordbrug & Anvendelse og vedligeholdelse af landbrugsmaskiner

Alle dem

Alle dem

Alle af dem, specielt salg og markedsføring

Alle af dem, mere eller mindre

Alle af dem, ikke ligefrem alle, men stadig flere af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?

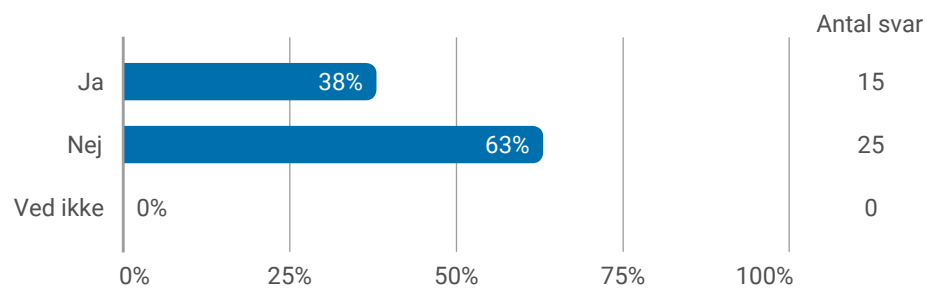
- Andet

Alle af dem

Alle af dem

Alle af dem

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på kurser?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på kurser?

- Ja

Vi er interesseret indenfor at lave pomfritter produktion.

Sammenhold, sådan at man holde møder sammen, dem der er fåreholdere.

Rådgiver der kan komme til fåreholderestaldene. Vi savner virkelig at spare med nogen, sådan dem der har viden, for man føler sig alene.

Rådgiver der kan komme til fåreholderestaldene. Men de kommer først når vi inviterer. Før i tiden har de kommet til os uden invitation, det var de gode tider.

Regnskabsarbejde

Regnskabsarbejde

Om der kan være mere læring (qaartiterineq, spræning), selvom det er blevet ulovligt, vil det være godt at have den med igen

Kvalitetssikring af kødet, f.eks. med skanner.

Jordgødning

Hundetræning kan være med, plus hestetræning

Hundetræning kan være med, og andre end

Hundetræning kan være med, den kursus er der ikke så tit

Elektronik, generator

At der skal være bedre undervisning til at slagte. Til at forbedre give karakter for at man skal kunne vurder kvaliteten af kødet.

At arrangere møder med andre fåreholdere så man kan hører andres meninger

Har du andre kommentarer?

Upernaviarsumi uddannelse kører ikke som det skal, før hen var det meget bedre.

Upernaviarsuk uddannelsesintutionen er der problemer med alkohol, hvor unge forbruger mere i dag. De unge vægter lidt for meget for de sociale arrangementer indenfor det, der bør være nul tolerance for alkohol i uddannelsen. Det ser ud til at der en familie der er dominerende indenfor uddannelsesstedet i Upernaviarsuk, hvor de får hjælp af fra en bestemt familien. Hvor en familie indirekte fortæller hvad der skal til på stedet, at det lægger skævt med strukturen, at planlægningen kan forberedes på selve uddannelsesstedet.

Upernaviarsuk er ikke særligt tilretteligt til uddannelsen, alt mangles såsom; materialer. Alt hænger sammen med Inuili og det fungere ikke som det skal, det har det gjort før, men ikke i dag. Før har landbrugserhvervuddannelsen har haft styr på uddannelsen, før det Inuili, og det har været bedre sådan. Der skal tages højde for hvilken lærer der bliver valgt, en underviser som kender sin dannelse under sit uddannelsen. Man bør ikke vælge dem der ikke har taget fåreholderuddannelsen. Man kan også have dem med flere års erfaring med fåreholdereundervisere.

Regnskabsdygtighed er der behov i IT, selvom vi får kursus et par dage, det er ikke nok. Papirarbejde vil være godt. Hundetræning vil være rigtigt godt, få det vil være godt. Avl undervisning mere af det. Praktikstuderende skal kunne være god til at stå op om morgen, hvis man skal økonomi kørende. Når man tænker på Upernaviarsuk, synes jeg når man er færdiguddannede får man ikke "titlen" som udlært, hvor man bør sætte plads på dem. Der er flere som fåreholdere/landbrug der brug for grøntsagsproduktion undervisningsmoduler. De nye værktøjer i disse moderne tider har vi brug for nyere værktøjer, hvor de gamle værktøjer bliver for gamle

Regnskab kan være godt at tilføje. Det vil også være godt med vedligeholdelse af maskiner. Sundhed og trivsel for fårene. Jeg har også tanker omkring planteavl, f.eks. kartofler. Man kan også komme i tanke priforskellene mellem kartofler, sådan kartofler herfra fra Grønland er dyre end dem kommer fra udlandet.

Praktikken kan være i Upernaviarsuk, hvori selve læringen kan være i byen såsom Narsaq. De unge kræver en del være forældre for, hvor vi ikke burde tage stilling til, altså sådan fostre dem. De kan være mere ansvarlig.

Når naboen stopper, så tager man deres landet og deres regninger, det stort byrde. Der er mange ting der skal fornyes i de steder man tager over, og det er dyrt. F.eks., når de gamle stalder er for gamle, betaler det sig bedre med nye stalder. Hvis man tager et eksempel på hvordan man er fåreholdere, skal man tage hensyn på, hvordan man avler lam, hvor meget plads de har, for det kommer an på hvor stort areal de lever i. En Qassiarsuk eksempel.

Nutidens unge vilje er lav, de er ikke så interesseret i landbrug, de spiller måske for meget, at være fåreholdere er et livsstil med en konstant ansvar og vilje styrke til at kunne have et fåreholderestand. Det er svært i dag hvor alting er dyrt. Det er dyrt for mig at sælge stedet, da de vil sælge alt for billigt for os. Flytte uddannelsesstedet til et mere landbrugshøjskole med et tilgang, til et byen, hvor det ikke længere er godt i Upernaviarsuk. Maskinarbejder er der behov, hvor man lærer de unge med maskiner, det handler ikke kun om får, man skal også kunne de materiale arbejde såsom traktor. Maskiner er værdifulde, man kan ikke bare lige give ansvar til de unge således, for man vil ikke nødvendigt ødelægge maskiner.

Nu er det Inuili der har overtaget fåreholderskolen, det passer ikke sammen. Uddannelsesstedet bør være et andet sted, altså kontoret.

Neqi A/S hører vi det ikke går godt, det vil være godt hvis fåreholdere indtænkes med i selve produktionen, ikke kun Neqi A/S gøre det, men at fåreholderene. Det vil være godt hvis uddannelsesstedet flytter til Narsaq.

Maskine kurser er der brug for. Drone kurser, for der er flere fåreholdere der også kommer til at bruge droner mere, med holdbarhed. Det er også en god ide med landbrugsmesse. Lave mere reklamer for landbruger, såsom med vanding i landbrug. Når man er i Inuili med flere kundskabsarbejde; hvori kvindearbejde kan have mere flittig til at lærer, hvad man kan efterfølgende når man bliver fåreholdere.

Har du andre kommentarer?

Man få løn kun en gang om året, det kan være svært at få medarbejdere der kan løfte med for ansvar og hvordan man bør se på det. Dem der går på højskole, de kan være behjælpelig med at gennemføre de forskellige sæson på året. Socialydelser er for nemt i dag, at det er svært at skaffe arbejdskraft fra byen. At være fåreholdere er et arbejde, er et arbejde som hele tiden er på, der skal sættes mere spor på hvordan man ser fåreholderenes arbejdstilgange. Det kan ikke sammenligne 8-16 arbejdssituation.

Jeg synes uddannelsessystemet skal være bedre. Jeg tænker undervisningen bør ske mere med læsestof, hvori praktikforløbet er for lange. Når man tænker på de nye fåreholdere bør have en certifikat ikke kun som fåreholdere, jeg tænker på at der skal være flere felter indenfor fagene såsom økonomistyring. Upernaviarsuk er bagud med deres arbejde, der skal laves om med uddannelsesstedet. At flytte uddannelsesstedet til et sted hvor tingene er bedre til brug, fordi der er mange ting i Upernaviarsuk er gamle brugte materialer.

Jeg synes andre dyr kan avles, ikke kun får. Dyr som køer, gris, fugle. At man velkommer andre dyr.

Jeg synes Inuili ikke er oplagt uddannelsesstedet. Det vil være godt at den bliver flyttet til Narsaq. Der kan være får Narsaq omkring 50 stykker, bruge dem som træning.

Inuili bør skiftes med andet end Inuili, straks. Så vil tingene falde på plads.

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Ingen kommentarer

Hvis man tænker langsigtet, er landbrug vigtig med have mere muligheden for kunne åbne for mere viden, såsom infrastrukturen indenfor fåreholderestederne. Man kan også tænke fåernes uld, hvordan uld kan gavne til samfundet. Der skal være forbedring angående slagteri i Narsaq (Neqi A/S).

Fåreholdereuddannelsen skal man kunne være mere grundigt, at fårer skal kunne have mere kød i. Planteavl også. Også husdyravl. Maskine brug skal også kunne være meget bedre.

Det kommer vel an på lærer, men da uddannelsen er flyttet til Inuili er det ikke gået godt siden. Om der er lærer nok f.eks. med maskinlæring. Uddannelsesniveau kan være lav med maskine-læring. Prakticlæringer kan have lav kompetence for maskiner. Det er en anden form for livsstil med at være fåreholdere, i forhold til bygde borger. Ansvarsforhold som fåreholdere er 24/7 arbejde.

Det kan være svært ved at søge økonomiskramme indenfor at have medarbejdere.

Det er en livsstil at kunne være fåreholdere, der er flere der forsvinder i denne felt. Man skal kunne arbejde 24/7, det kan være hårdt. Måske er uddannelsen lidt for let, fordi vi mærker at der få der uddanner sig som fåreholdere.

Har du andre kommentarer?

Der skal altid være mulighed for uddannelse angående fåreholdere, at Upernaviarsuk er et godt sted med at uddanne sig som fåreholdere. Upernaviarsuk har fået kritik af at det bliver dyrt omkostning, men det er muligt gøre det billigere. Der er arbejdskraft der som vi har behov for.

Der mangles meget materialer i Upernaviarsuk, såsom elværk. Der brug for tilsyn. Der er hellere ingen traktor, man skal låne fra en fåreholdere.

Der mangles kursus om regnskab, der er altid opdatering indenfor regnskab, og det er ikke altid oplagt for os med at være med da vi ikke har altid tid. Der er forskel på kg pris på lammekød, at det er unfair hvor meget vi får i pris, og hvor meget der bliver givet til andre virksomheder.

At man kan have mere end får som dyr. Man kan arbejde med andre dyr, såsom fisk, kylling, sådan alternativ kan mere end får.

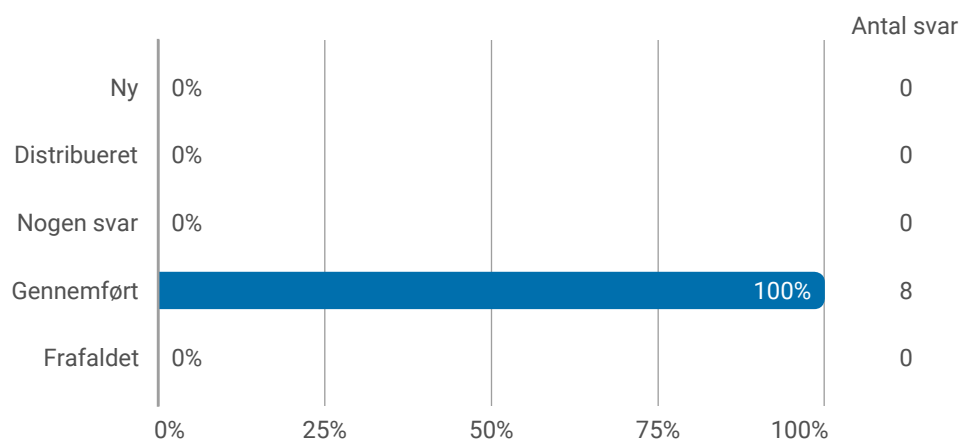
At der skal laves om på hele fåre,- og landbrugsuddannelsen. Bedre rådgivning indenfor fåreholdere, for der kommer ikke nogen og hjælper til. Informaten siger har ikke snart flere får tilbage, da han har været sygemeldt på grund af stress. Stress af at være fåreholdere. To af hans naboer er stoppet som fåreholdere, dermed skal man tage ansvar for den del af landet som er efterladt, og det bliver til større område for ens naboer at tage ansvar.

Angående praktikanter, jeg synes mange unge ikke har kompetence indenfor fåreholdere uddannelse, hvor unge ikke er moden nok til at udføre fåreholdere uddannelsen. At man skal have bedre valg til hvilken uddannelse man vælger, i stedet at man ikke bare vælger fåreholdere, da nu alle gøre det. Det er et livsstil hvor man bruger meget af tid at arbejde end et 8-16 arbejde.

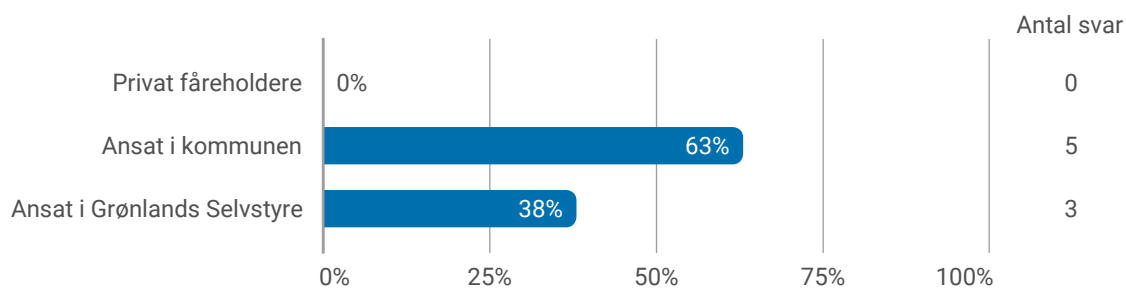
Alting bliver simplificeret, at være fåreholdere i dag er det svært at forholde sig til, da medarbejdere ikke til at hente. Der mangles arbejdskræfter. Alting bliver så teknisk. Vi fåreholdere bliver mere mere få. Selvom landbrug er lidt blevet nemmere, men andet er mere problematisk. Før hen har det være skønt at starte op med at være fåreholdere, men i dag er det væsentligt svære.

Ilanngussaq 7

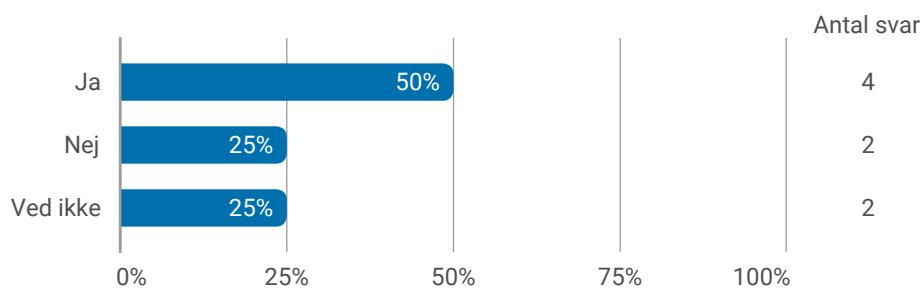
Samlet status

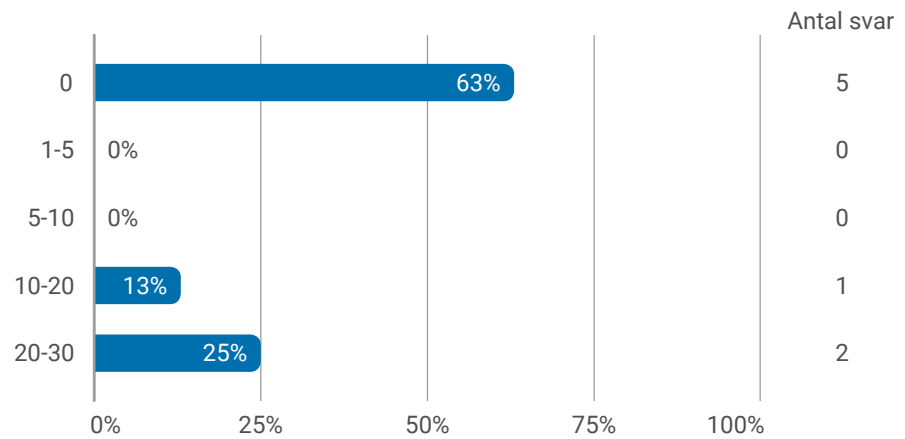
Hvad er din stilling?

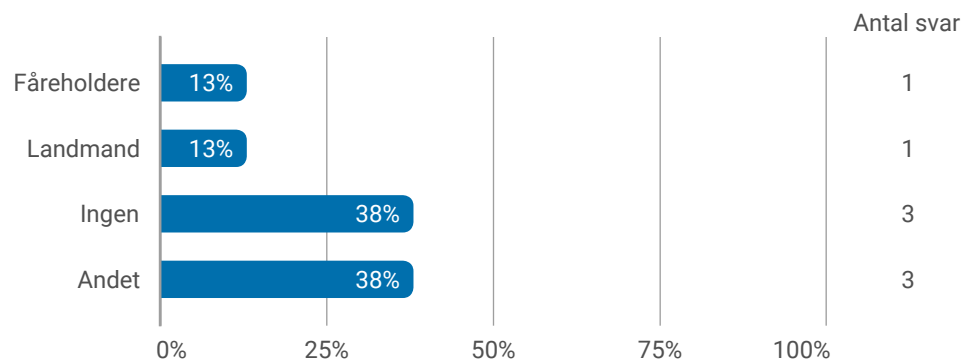
Oplever du mangel på arbejdskraft?

Hvor mange personer mangler du at ansætte?

Hvilke faglærte personer mangler du at ansætte?

Hvilke faglærte personer mangler du at ansætte?

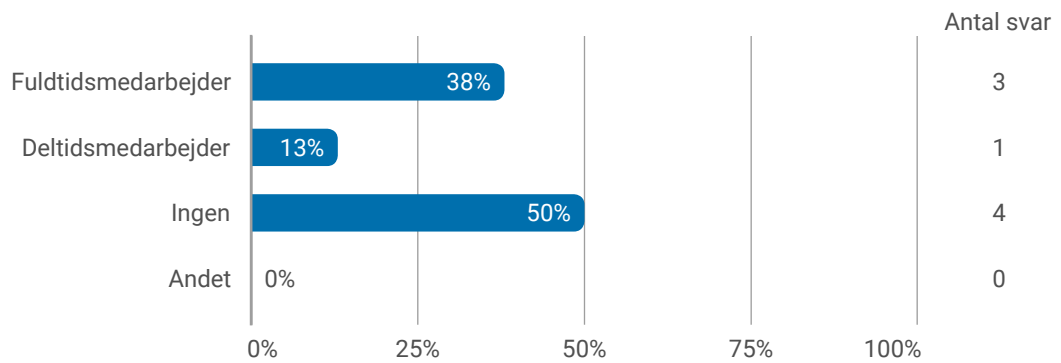
- Andet

Vi mangler butik slagter

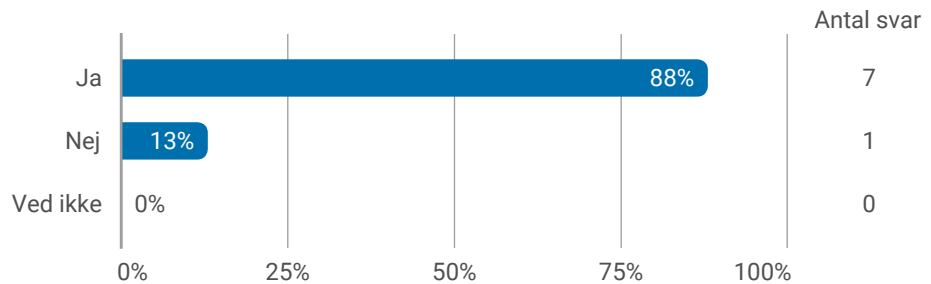
Ufaglært

Jordbrug teknolog, dem der står indenfor landbrug

Hvilke ufaglærte personer mangler du at ansætte?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på arbejdskraft?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på arbejdskraft?

- Ja

Vi mangler grønlandske faglærte

Salgschef.

Politisk ønske at landbruget skal være mere bred, f.eks.; Være avl af rensdyr, mokus, kylling. Hele decideret landbrug, såsom grøntsager. Indoorfarming

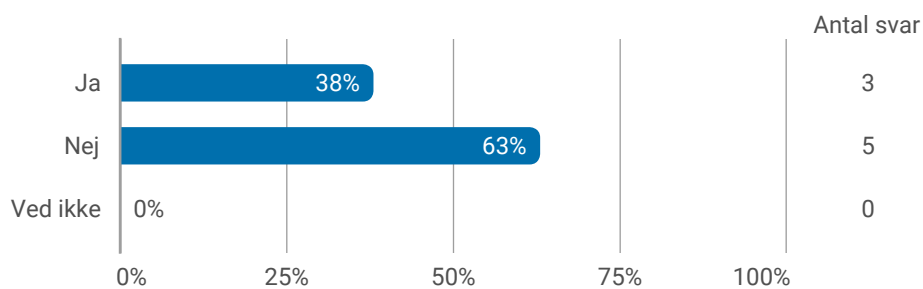
Kædechef for Pilersuisoq

Jeg er direktør i Innovation South Greenland

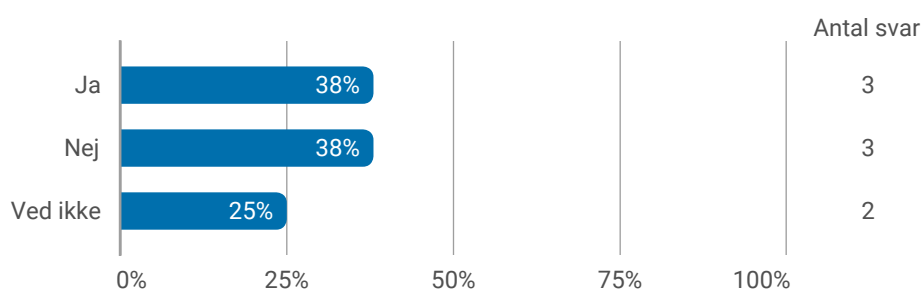
Ansæt i Neqi A/S.

Ansæt i Kommunen

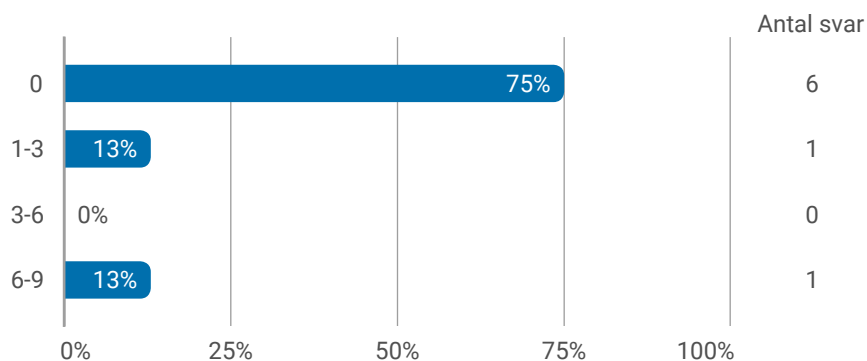
Benytter du muligheden for at rekruttere praktikanter fra fåreholderuddannelsen?

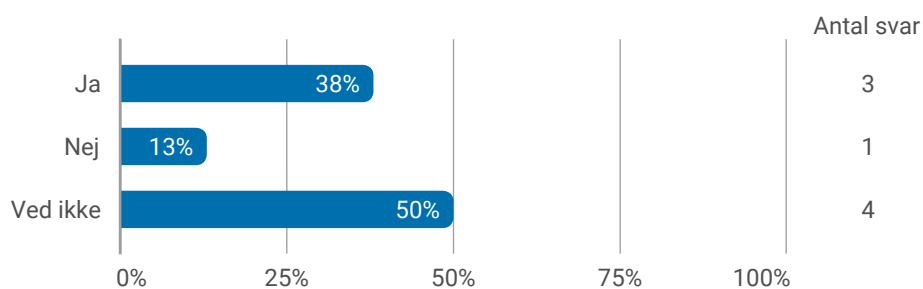
Er det svært at rekruttere kvalificerede lærlinge/praktikanter?

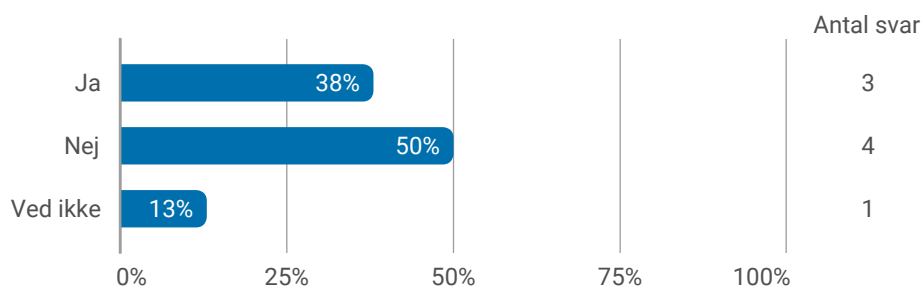
Hvor mange praktikanter har du haft i alt fra fåreholderuddannelsen?

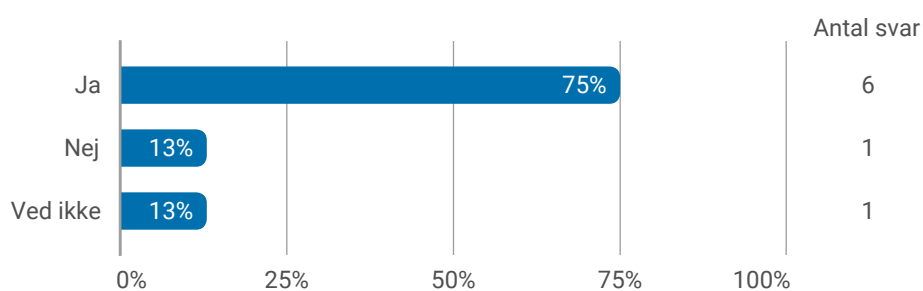
Hvis ja, foregår praktikopholdet i henhold til praktikplaner?

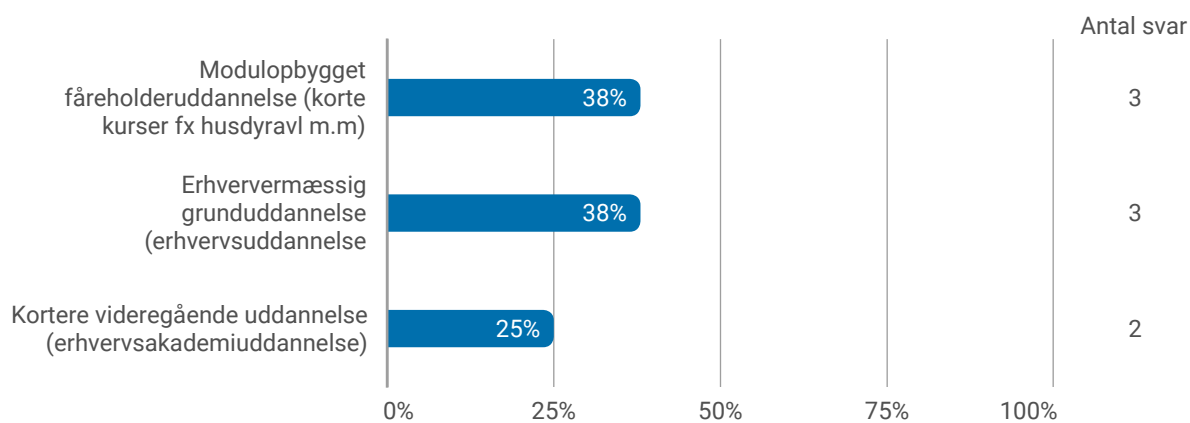
Er du tilfreds med kvaliteten af fåreholderuddannelsen?

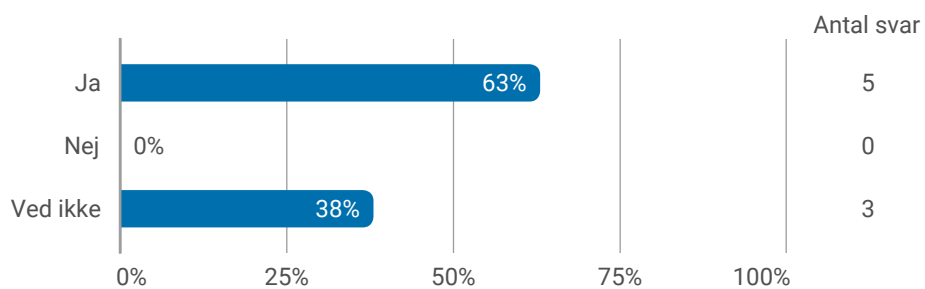
Er der fortsat behov for at udbyde fåreholderuddannelse i Grønland?

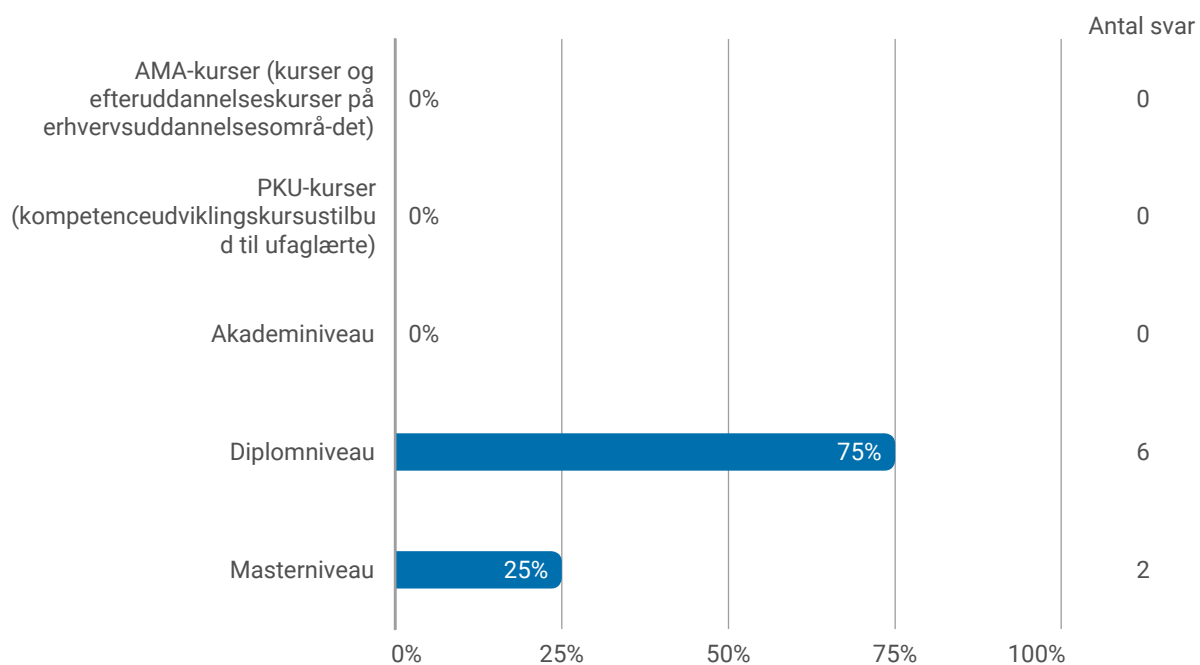
Hvordan bør fåreholderuddannelsen opbygges, såfremt at det besluttes, at uddannelsen bliver revideret?

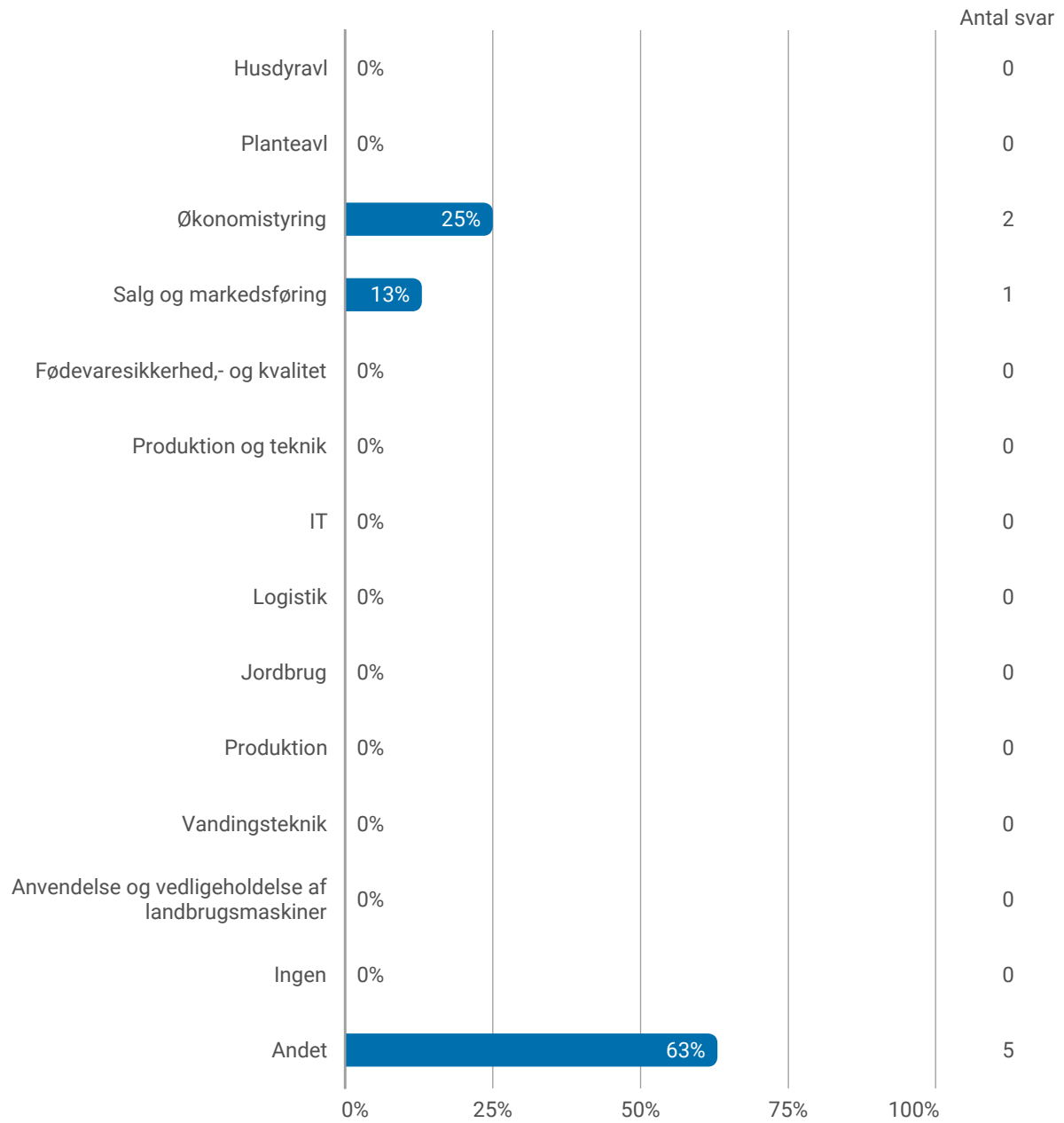
Oplever du mangel på kurser inden for landbrugsområdet?

Hvilke efteruddannelsesstyper mangler du?

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?

Hvilke kurser mangler du, at der udbydes?

- Andet

Økonomistyring, Planteavl, Logistik & Produktion

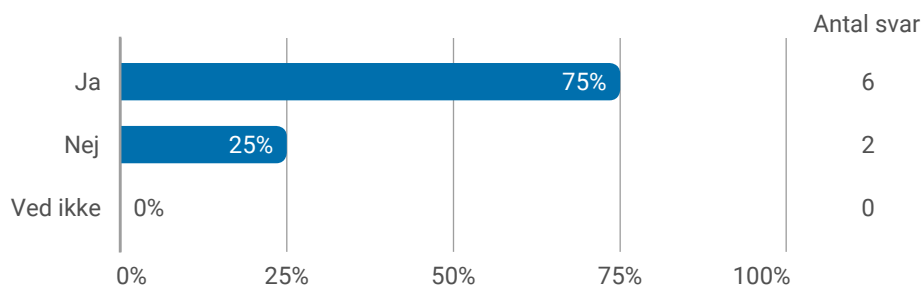
Økonomistyring & Fødevarerikkerhed,- og kvalitet

Alle dem

Alle dem

Alle dem

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på kurser?

Har du andre kommentarer vedrørende din mangel på kurser?

- Ja

Slagterkursusbevis, angående man har dyr velfærd.

Regnskab

Hvis man kan lave Upernaviarsuk til et mere selvforsynings institution. Så vil det være perfekt for Dep. Selvforsyning

Det kan være at sige ligefrem over, men fåreholdere har forskellige kompetence indenfor egne deres gren.

Der er flere af kurserne der er nødvendige og mangler

Agro turisme - at flere og flere spørger indenfor den område.

Har du andre kommentarer?

Vi søger midler til Upernaviarsuk, omkring renovering af bygninger i Upernaviarsuk. Vi spørger udenlandske fonde. I samarbejde med fåreholdere forening. Vi etablere samarbejde med Inuili og Campus Kujalleq i forhold til agro turisme.

Vi mangler kort uddannelse i fødevarer sikkerhed og hygiejne håndtering. Flere sprog; engelsk.

Vi mangler fagliglærte personale, dem der har fået videregående uddannelse. Der bør være bedre samarbejde mellem Upernaviarsuk og Inuili. Før hen har der været god samarbejde mellem uddannelsesinstitution og Upernaviarsuk, ikke så meget i dag.

Landbrug kan gøre Grl mere selvforsynende af meget vi importerer, fx kvæg, grøntsager osv.

Jeg synes det er godt at Upernaviarsuk er et godt praktiksted, der er gode klima, da klimaet kan være varmt. Inuili skal tænkes mere om, fordi der brug for opkvalificering indenfor produktion og fødevarer sikkerhed. Inuili skal tænkes således at fåreholdereuddannelsen har bedre kommunikation angående samarbejde med hinanden. Upernaviarsuk lokalitet er gjort klart til landbrug i forvejen.

Jeg har skrevet til Inuili angående slagterkursusbevis, fordi det et krav fra den danske stat, da det handler om dyre velfærd.

Ingen kommentar

Der kan i Grønland ikke tilbydes en uddannelse til fåreholder på det niveau der er nødvendigt for at opretholde en rentabel drift i landbrugserhvervet. Det ville være bedre med samarbejde med Island om uddannelsen og så opkvalificering af de landbrugere vi har i dag.